

Mlaš tednik

kulturno - politično glasilo

Kreol

svetovnih in domačih dogodkov

Kakor vsako leto tako vzamem tudi sedaj suha semena od sončnic (Sonnenblumen), bučja semena itd. za olje v zameno.

Posebni oddelek za čevlje po najnižjih cenah, kakor tudi specerija. Vaš trgovec

HANS WESTRITSCHNIG

Lebensmittelhandel

KLAGENFURT, Völkermarkter Strasse Nr. 12

7. leto - številka 49

V Celovcu, dne 8. decembra 1955

Cena 1 šiling

Nečedna tekma

V današnjem življenju srečujemo pogosto besedo „tekma“. Vsak dan poročajo časopisi o novih rekordih, o novih neverjetnih brzinah, tako da nas skoraj nobene številke ne morejo več presenetiti.

Doslej smo bili tudi navajeni na visoke številke v državah „ljudske“ demokracije, kjer je edina v državi obstoječa stranka, ki je bila obenem na vladi in vodila ter nadzorovala potek volitev, dosegla 99 odstotkov, včasih 99,9 ali pa celo 100 odstotkov glasov. Ni pa bilo nikogar, ki bi mogel kontrolirati, ali so vsi ljudje vobče prišli na volišče, zato se tistim številkam razsodni ljudje niso prav nič čudili.

Čudno pa je, da se nekaj podobnega dogaja sedaj tudi pri nas. Socialisti so v Ziljski dolini dosegli na Brdu 93 odstotkov, v Goricah 99, v Sv. Stefanu 99,7, a v Blačah pa kar 100 odstotkov, — toda ne pri volitvah, temveč v javni, imenski zbiralni akciji podpisov proti dvojezični šoli. Te občine so na pobudo socialistov poslale dvanajstčlansko zastopstvo na Dunaj k prosvet. ministru Drimmelu in notranjemu ministru Helmerju, da tam izpričajo „znanje nemščine“ in svojo „pripadnost“ k nemškemu jeziku, kakor pravijo v svoji spomenici.

Prosvetni minister jim je izjavil, da se z izvedbo določb člena 7 peča poseben ministrski odbor in da bo tudi on spomenico Ziljanov vestno proučil. Notranji minister Helmer pa je dejal, da bo pri reševanju tega vprašanja odločilno ljudsko štetje iz leta 1951. Kot izgleda, je gospod minister pozabil na to, kar je glede tega ljudskega štetja napisal v svoji rešitvi z dne 8. maja 1951 pod št. 75.818-7/51 (S. L.) Narodnemu svetu koroških Slovencev. Tam namreč pravi taisti gospod minister: „Občevalni jezik ni ne materinski jezik in ne narodna pripadnost“, temveč je jezik, ki se ga posameznik poslužuje v občevarstvu z drugimi. — Ker je bila do leta 1945 šola samo nemška ker je bil ob času ljudskega štetja uradni jezik samo nemški, ki so ga nujno morali vsi znati in se ga izven svojega najožge družinskega kroga tudi posluževati, je jasno, da so mnogi Slovenci navedli zgolj nemščino, in čisto pravilno je takrat minister zapisal gornjo ugotovitev. Zato je tudi čisto jasno, da številke tistega štetja ne morejo biti odločilne pri reševanju vprašanj v zvezi s členom 7 državne pogodbe, ki ureja NARODNOSTNE pravice.

Kakor smo ponovno ugotovili v našem listu, so doslej vodili borbo proti slovenščini v šoli pretežno predstavniki OeVP. Sedaj pa so dobili z ziljsko akcijo vnetega tekmeča še v socialistih. Mogoče ta ugotovitev enemu ali drugemu ni po volji, odgovarja pa v polni meri resnici; čudimo se, da se slovenski člani SPOe še niso oglasili k tej zadevi.

Čudimo se dejstvu, da obe vladni stranki, ki nosita za ureditev dvojezične šole iz leta 1945 polno odgovornost, danes rovarita proti svojim lastnim sklepom, proti svojemu lastnemu otroku. Čudimo se, da obe vladni stranki, ki sta to rešitev na mednarodnih konferencah ne samo zagovarjali, marveč celo slavili, dajeta pobudo za take korake, o katerih danes ne more nihče presoditi, kje bodo končali. Avstrijska vlada je prevzela in podpisala vse obveznosti državne pogodbe. Slovenci kot državljani imamo pravico, da izvedbo te pogodbe zahtevamo. Imamo pa tudi pravico, da zahtevamo mirno, nemoteno in svobodno uživanje teh pravic.

Dobro namreč vemo, kako nastajajo sklepi, ki „predstavljajo“ 100 odstotkov prebivalstva. V ozadju stoji po navadi nevidno in včasih tudi vidno oseba, ki je „privandrala“ v južni del dežele in jezika ne zna, čeprav tam živi in si že desetletja služi svoj vsakdanji kruh. Ta oseba in te osebe se čutijo ogrožene po zahtevi, da bi morali uradniki znati tudi slovensko poleg nemščine. Da pa bi bil uspeh takih akcij stoddosten, je treba na zborovanjih Slovence, ki zahtevajo izvajanje člena 7, prikazati kot irendentiste, kot protidržavne elemente in, kjer to ne zaleže, jih je treba označiti še za komuniste.

Predaleč bi nas zavedlo navajanje izjav vodilnih članov nemških strank v tem smislu in strupeni časopisni napadi so itak samo po sebi dovolj zgovorni. Dejstvo je, da bi slovenski roditelji, ki odkloni podpis na taki „stoddostni“ akciji, s tem pred svojo občino označili sebe in svoje otroke za irendentiste ali komuniste. V teh okoliščinah take „spomenice“ proti slovenskemu pouku ne odgovarjajo dejanskemu položaju. Nobena demokratična vlada ne more

Zopet borba za oblast v Moskvi

Iz Moskve poročajo tam bivaajoči zapadni diplomati, da so med sovjetskimi oblastniki znova vzplamteli boji za oblast. Zadnje čase je bilo opažati, da si glavni tajnik stranke Hruščev prizadeva, da prevzame vso oblast v svoje roke, kar je zbudilo odpor ostalih članov vrhovne klike komunistov, ki vladajo v Sovjetski zvezi. Nekateri znaki v zadnjem času kažejo, da Malenkov znova pridobiva na veljavi in da stremi za tem, da postane znova ministrski predsednik, mesto, ki ga ima sedaj Bulganin.

Hruščev in Bulganin, ki sedaj potujeta po Indiji in sosednjih državah, sta doslej delala z roko v roki ter praktično odločevala o vsem, pri čemer je vodilno vlogo igral seveda Hruščev. To je bilo proti načelu „kolektivnega vodstva“, ki so ga proglasili po Stalinovi smrti in tako se sedaj kažejo znaki novega prerivanja sil v vrhovni sovjetski vladni plasti.

Na nekem zborovanju komunističnih funkcionarjev v Uralu so v uradnem poročilu označili Malenkova kot „prvega podpredsednika sovjetske vlade“, kar doslej ni bil običaj.

Hruščev je v Indiji in Burmi dajal ostre izjave proti evropskim kolonialnim silam, posebno proti Veliki Britaniji, o katerih poročamo na drugi strani. Sovjetski radio teh njegovih izjav po večini sploh ni omenil, a najostrejšo pa je „popravlil“ tako, kot da napada na Angleže ni izrekel Hruščev, ampak neki burmanski diplomat.

Vrednost takih popravkov je seveda zelo

majhna, kajti iz njegovega govorjenja tudi ob drugih prilikah je videti, da bo prva verzija najbrž držala. — Po drugi strani pa da popravek misliti, da v Moskvi teh izpadov proti Angliji ne odobravajo in da morajo nasprotniki Hruščeva biti dokaj močni, da si upajo njegove izjave kar tako popravljati. Šele bodočnost bo pokazala, ali se bo iz teh nasprotij rodil odprt spor in o njega izidu ni mogoče ničesar prerokovati.

Napadi Hruščeva na Angleže so vzbudili veliko ogorčenje v Londonu in ugledni „Observer“ je mnenja, da bi bilo najpametneje preklicati vabilo sovjetskim vladnim predstavnikom, ki bodo po sedanjem programu prišli prihodnjo pomlad na obisk v Anglijo.

Poulična bitka — 40 mrtvih v Alžiru

V naselju Lamy je minulo nedeljo prišlo do divje poulične bitke med francoskimi orožniki in alžirskimi uporniki. Uporniki so se pomešali med množico na tržišču in iz nje streljali na neko francosko orožniško patroljo, ki je na ogenj odgovorila. Ko so Francozi kmalu dobili ojačenja, so uporniki poskušali pobegniti na nekem tovornem avtomobilu, toda pri izhodu iz naselja jih je ustavila francoska straža, kajti vojska je medtem že kraj obkolila. Uporniki so streljali do zadnjega. Avtomobil je zašel v jarek in na njem so našli 9 mrtvih. Na tržišču pa je obležalo še 31 mrtvecev.

Eden gre v Ameriko

Iz Gettysburgha (USA), kjer se mudi predsednik Eisenhower, poročajo, da je bil sporazumno z angleško vlado določen čas obiska angleškega ministrskega predsednika Anthonyja Edena in njegovega zunanjega ministra McMillana v Ameriki. Prišla bosta dne 30. januarja v Washington, kjer bosta imela večdnevne razgovore s predsednikom Eisenhowerjem in njegovimi ministri.

Po neuspehu ženevske konference je angleška vlada smatrala za nujno potrebo določitev skupne anglo-ameriške politike glede odnosov s komunističnimi državami; je

zato dala pobudo za ta obisk, ki so ga ameriški politični krogi zelo pozdravili. Prevladuje mnenje, da je treba še naprej iskati poti za mirno rešitev sporov med Zapadom in Vzhodom, vendar da je v tem neobhodno potrebna politična sloga obeh največjih zapadnih sil, kajti dokler bo Sovjetska zveza videla, da lahko izgrava nasprotja med zapadnimi silami, ni mogoče pričakovati popustljivosti. Na washingtonskih posvetovanjih bi naj poleg nemškega vprašanja obravnavali tudi položaj na Srednjem vzhodu in ureditev odnošajev z rdečo Kitajsko.

Padanje porodov povzroča resne skrbi

Nazadovanje rojstev v Avstriji dela resne skrbi vsem odgovornim ljudem v državi. Na zborovanju o družinski politiki je zvezni prosvetni minister dr. Drimmel izjavil: „Država ima dolžnost, da ustvari take predpogoje za življenje, da bo družina v njih našla potrebno oporo in zaščito za svoj razvoj.“ Avstrijci morajo zopet dobiti pogum za porajanje in vzgojo otrok v družinah. Rekel je tudi, da se sedaj že ustvarja ugodno duhovno ozračje za spremembo dosedanje miselnosti, ki je ljudi odvrčala od veselja za številne družine.

Zelo poučne so tudi statistike, ki so jih objavili na tem zborovanju. Centralni statistični urad je izračunal, da bo leta 1958

takih organiziranih izbruhov šovinizma priznati kot izraze resnične ljudske volje. Take akcije so v očitnem nasprotju z odst. 5 člena 7 državne pogodbe.

Tega načina politične borbe se poslužujejo predvsem ljudje, ki so leta 1938 strmoljavili prvo avstrijsko republiko in so se pri tem svojem delu enako kakor danes označevali kot „heimattreu“ in Slovence dolžili protidržavnosti.

Kakor smo Slovenci v vsakem pogledu zainteresirani na enotnosti naše Koroške, ki je domovina Nemcev in Slovencev, tako smo seveda tudi posebno zainteresirani na samostojnosti Avstrije, ker smo Slovenci polom prve republike najdražje plačali.

K R A T K E V E S T I

Neutrlnost Avstrije je doslej priznalo 13 držav in sicer: Japonska, Švedska, Kolumbija, Italija, Švica, Madžarska, Finska, Indija, Čile, Honduras, Guatemala, Jugoslavija in Češkoslovaška. Nove potrditvene izjave pričakujejo v prihodnjih dneh.

Kardinal Višinski, primas Poljske, o katerem je bilo slišati, da ga nameravajo komunistične oblasti spustiti na svobodo, se še vedno nahaja v zaporu, poroča vatikansko glasilo „Osservatore Romano“.

Tridnevna stavka srednješolskih profesorjev v Italiji, je včeraj končala, vendar je predstavništvo profesorjev izjavilo, da 20 milijard lir, ki jih je vlada obljubila za povišanje plač, ne zadostuje. Stavkalo je skupno 80.000 profesorjev.

Ministrski predsednik Vzhodne Nemčije Grotewohl bo obiskal rdečo Kitajsko na čelu številne vladne delegacije, poroča radio Peking.

Kristalni sladkor je od ponedeljka naprej cenejši, je naznanil finanč. minister dr. Kamitz. Cena je bila znižana od 6.20 na 5.96 šil. za kilogram. Zato je v kratkem pričakovati pocenitev sladkarij. Cena medu, mandeljnov in češpelj je že šla navzdol.

Papež Pij XII. je sprejel v zasebni avdienci nadškofa iz Buenos Airesa (Argentina), kardinala Coppella.

Na Dunaju se vrši železniška konferenca za ureditev prometa med Avstrijo in Trstom, katere se udeležujejo tudi jugoslovanski zastopniki.

Italijansko ustavno sodišče je bilo dokončno sestavljeno potem ko je državni predsednik Gronchi imenoval pet sodnikov, kot mu daje pravico ustava, po kateri izmed 15-ih članov tega sodišča izvolijo člani sodne oblasti pet članov, parlament drugih pet, a preostalo petorico imenuje državni predsednik. Sodišča dolga leta niso mogli sestaviti, ker v parlamentu ni bilo mogoče dobiti potrebne kvalificirane večine za izvolitev sodnikov. Šele pred kratkim je bil dosežen sporazum med vlado in opozicijsko levčarsko socialistično stranko Pietra Nennija, s čigar pomočjo je potem bilo v parlamentu izvoljenih pet sodnikov, nakar je šele mogel predsednik imenovati preostale. Je ta dogodek pomemben tudi zaradi tega, ker mora po ustavi avtonomni statut Južne Tirolske potrditi ustavno sodišče, kar pa doslej ni bilo mogoče ker ustavnega sodišča — ni bilo.

V zvezi z jugoslovanskim državnim praznikom poročajo časopisi, da je v okviru amnestije bilo izpuščenih tudi 18 duhovnikov, a večjemu številu kaznjencev so znižali kazni.

2.142.154 zaposlenih v novembru smo imeli v Avstriji. V primeri s prejšnjim mesecem je število zaposlenih spričo konca letne sezone padlo za 8388 enot, vendar je za približno 81.000 enot višje od stanja v istem mesecu preteklega leta.

Bogoslovci vabijo!

„Akademija slovenskih bogoslovcev“ v Celovcu obhaja letos STOLETNICO svojega obstoja. Slovenski bogoslovci priredimo ob tej priložnosti 15. decembra 1955 ob pol treh v DVORANI MARIJANISČA (Völkermarkter Strasse 36) javno slavnostno akademijo, h kateri prav prisrčno vabimo vse bivše člane akademije, duhovnike in laike. Vabimo pa v velikem številu tudi ostale rodoljube.

Pridite, da se bomo skupno spominjali marljivega dela, ki ga je vršila slovenska akademija v zadnjih sto letih!

Srčno pozdravlja o d b o r.

Politični teden

Po svetu . . .

Francozi bodo volili

Francoska vlada je do gotove mere le uspela pomiriti duhove v Tunisu, čeprav v Alžiru trajajo boji še naprej. Alžir smatrajo Francozi za del matične države, medtem ko tamošnje arabsko prebivalstvo zahteva politično samostojnost. Komaj je bila preteča afriška nevarnost nekoliko odgodena, je pa parlament izglasoval vladni nezaupnico in jo strmoglavil. Vendar je strmoglav-

minister Molotov dejal, da, če so se ženevski poizkusi zadnjič ponesrečili, še ni rečeno, da se ne bi mogli posrečiti — prihodnjič.

Sovjetski vrhovi potujejo

Bulganin in Hruščev nadaljujeta pot po azijskih državah. Ob priliki obiska v Rangunu, v glavnem mestu Burme, je imel Hruščev razgovor s časnikarji in je jako ostro napadel Angleže in Francoze. O Angležih je dejal, da njihove cerkve in templji stojijo le 1000 let, Burmanci pa imajo sve-

Švedski ministriški predsednik Erlander (levo), je obiskal Dunaj, kjer se je sestel s predstavniki avstrijske vlade. Slika ga kaže v razgovoru s podkanclerjem dr. Schärffom (AND)

ljena vlada, ki do sestave novega ministristva začasno vodi posle naprej, izkoristila neko določbo francoske ustave in razpustila skupščino ter razpisala nove volitve za 2. januar 1956 na celotnem francoskem teritoriju, torej tudi v Alžiru.

Po vseh evropskih državah se volitve običajno vršijo v nedeljo; 2. januar pa je ponedeljek in francoska ustava ne dovoljuje, da bi se volitve vršile šele 8. januarja, ker bi bil prekoračen predpis, da se morajo volitve vršiti v teku 30 dni po razpisu. Francoska vlada je to kočljivo vprašanje rešila na ta način, da je določila ponedeljek, 2. januarja, za splošni plačani praznik. Verjetno bo ta odredba ugodno vplivala na volilno razpoloženje.

V Berlinu se položaj zaostrojuje

Razmerje med obema Nemčijama se je v zadnjih tednih po ženevski konferenci in povrnitvi Adenauerja v nemško politično življenje zaostrojilo. Obe Nemčiji sta prišli do neke politične samostojnosti in tako je sedaj vlada Vzhodne Nemčije za pričetek novega leta odredila strožje mere za promet v Berlinu; v velenestvu, ki je razdeljeno na dva dela.

Sicer pa so tudi v nemškem parlamentu v Bonnu jasno izpovedali, kako tam gledajo na vprašanje zopetne združitve obeh Nemčij. Zastopnik socialistične opozicije je dejal, da je taka združitev mogoča samo v popolni svobodi in na osnovi pravice. Ollehauer je izrecno odklonil dvostranska pogajanja med Nemci in Sovjeti ter zahteval tudi sodelovanje zapadnih vlesil. S to svojo izjavo se je opozicija bistveno približala stališču Adenauerja in njegove vlade.

Če smemo soditi po izjavah, ki so padle na obeh straneh „železne zaves“ ravno o nemškem vprašanju, tedaj vse kaže, da ne bo prišlo kmalu do te rešitve in je sedaj Sovjetska zveza tudi ustavila vračanje vojnih „ujetnikov“.

Avstrijskim državnim poslancem, ki so v zadnjem času obiskali Sovjetsko zvezo, pa je pri poslovnem obisku sovjetski zunanji

tišča, ki so že 2000 let stara, in kljub temu si Angleži dovoljujejo imenovati Burmance divjake. Hruščev je naglasil, da so Rusi edini vedno nastopali proti izkoriščanju kolonij, medtem ko so drugi evropski narodi gradili svojo politično in gospodarsko moč na izžemanju kolonialnih narodov.

. . . in pri nas v Avstriji

Kot smo napovedali že v zadnji številki, je bil v glavnih obrisih sporazum o zvišanju plač le dosežen. V posebnem posvetovanju pri zveznem kanclerju, katerega so se udeležili predstavniki obeh koalicijskih strank in seveda tudi finančni minister dr. Kamitz,

so bile določene bistvene točke sporazuma o plačah,

nakar bodo strankini aparati poskrbeli, da se bodo na tej osnovi vršila še podrobna pogajanja v posameznih gospodarskih panogah. V glavnem so priznali zahtevo delavcev in nameščencev po enkratnem izplačilu ene tedenske mezd oz. za nameščence ene četrtine mesečne plače, vendar se bo to izplačilo izvršilo šele po Božiču.

Nadalje bodo v nekaterih panogah plače tudi zvišali,

o čemer je že bil sklenjen sporazum v tekstilni industriji. Za časnikarje pri dnevnikih je tudi bilo sklenjeno splošno zvišanje plač za 8% odstotkov v veljavnostjo od 1. decembra 1955 naprej, a za novinarje pri tedenskih časopisih pa so pogajanja še v teku.

Tudi državni uradniki bodo le dosegli zvišanje plač, čeprav je prejšnji teden izgledalo, kot da se bo sklenjeni provizorij, po katerem bi naj prejeli stare plače, še dolgo vlekel naprej. Na posvetovanju ožjega ministrskega odbora je bilo sklenjeno, da bodo določbe novega zakona o uradniških plačah stopile v veljavo s 1. februarjem.

Pogajanja o tej zelo kočljivi zadevi so potekala v miru, ker so tudi delavske orga-

nizacije svojemu članstvu pojasnile položaj in ga pozvale k miru in zmernosti. Le na Dunaju so železničarji stopili v „divjo“ stavko,

da zahtevajo izplačilo enkratnega prispevka. Stavka je bila „divja“, to je: bila je izvedena proti volji vodstva delavske organizacije. Nekateri listi so trdili, da so stavko podpihovali komunisti, drugi pa so bili mnenja, da so jo povzročili socialisti, ki so še do pred kratkim ljudem obljubljali vse mogoče stvari v duhu nekake predvolilne kampanje. Potem seveda, ko so duhovi že bili razburjeni, jih je bilo težko pomiriti, posebno ker danih obljub niso mogli izpolniti.

Že dalje časa pa so v teku pogajanja za postavitev o poslovnem času obrtnih in trgovskih prodajal.

Zastopniki delavskih organizacij so zahtevali, da bi naj bili vsi prodajni lokali ob sobotah zaprti ves dan ali pa vsaj popoldne. Pogajanja so tako daleč dozorala, da bo v kratkem predložen parlamentu osnutek, po katerem bi naj bile prodajalne odprte samo eno ali dve soboti v mesecu. Kjer bi to zahtevale posebne razmere, bi pa lahko tudi v bodoče deželni glavar izdal izjemne predpise, kot n. pr. v tujsko-prometnih krajih. Ta osnutek pa vsebuje novost, po kateri bo splošni čas za zapiranje sicer ostal ob 6. uri zvečer, vendar bodo trgovine z živili odprte do sedmih, zato da omogočijo ženskam, ki so podnevi zaposlene v pisarnah in tovarnah, nakup življenjskih potrebščin.

Nove določbe

v prid bivšim nacistom

bodo kmalu stopile v veljavo. Parlament je

razveljavil določbo, po kateri doslej bivšim nacistom, ki so bili v državni službi, niso šteli tri leta pri njihovi službeni dobi. Že pred nekaj leti so hoteli to določbo razveljaviti, a je to preprečil zavezniki kontrolni svet, a sedaj, ko ga ni več, n je Avstrija samostojna, tega ne more nihče preprečiti. Morda bodo iz tega tudi nacisti spoznali, kako dobro in koristno je, da je Avstrija samostojna.

Pripravljena je tudi postava o plačah vojakov.

Navaden rekrut bo imel 5 šil. na dan. To velja le za vpoklicane, kajti profesionalni vojaki bodo imeli boljše plače. Častniški aspirant (tak, ki se pripravlja, da postane častnik) bo imel poleg hrane, stanovanja in obleke še 1000 šil. na mesec v gotovini. Vpoklicani, ki morajo skrbeti za svoje (družino, starše), bodo prejeli posebno družinsko podporo in bodo tudi deležni socialnega skrbstva.

Zvezna vlada je tudi objavila poseben memorandum, ki je bil sklenjen med pogajanja za državno pogodbo in ureja vprašanje

avstrijskih obveznosti do zapadnih zaveznikov.

V smislu objavljenega memoranduma bo Avstrija vrnila državljanom Združenih narodov vse morebitne pravice, ki so jih imeli do avstrijskega petroleja pred letom 1938. Ni pa bilo natančno določeno, kakšne so te pravice, ter se bodo o tem posebej pogajali s prizadetimi lastniki. Iz vladnih krogov je bilo slišati izjavo, da bodo zadevo reševali čim bolj „širokogrudno“, podobno kot tudi vprašanje bivšega nemškega premoženja. Nastaja le vprašanje, koliko bo ob tej „širokogrudnosti“ še ostalo za Avstrijo?

In še vedno „windisch“!

V uvodnem članku lista „Der Kärntner Lehrer“ štev. 7/8-1955 piše deželni poslanec dr. Mayrhofer „O državni zavednosti v koroškem obmejnem ozemlju“. Med drugim opisuje, kako je neka mati pripeljala v velikovško šolo svojega malčka k vpisovanju v prvi razred in je imela tam nevšečnosti, ker učitelj ni hotel zapisati materin jezik „windisch“, mati pa ni hotela, da se zapiše „slovenisch“ in tako je pač postalo „deutsch“ . . .

Čuditi se je le, da se še vedno najdejo pisci, ki v šovinističnem in demagoškem duhu pišejo take stvari, na drugi strani pa vpijejo o enakopravnosti, ki jo morajo baje manjšine uživati, o „tisočletnem dobrem sožitju“ med Nemci in Slovenci itd. Najbolj čudna pa je trditev dr. Mayrhoferja, da je izraz „windisch“ častno ime, medtem ko so oni, ki govorijo pismeno slovenščino, za odcepitev „velikega dela Koroške“ od Avstrije in za priključitev k Jugoslaviji. Tako more govoriti le oni, ki stvari ne poznajo točno ali pa noče poznati.

Vsa čast dobremu in poštenemu patriotu, pa naj bo Nemec ali Slovenec! Toda dober nemški patriot mora tudi vedeti, da imajo tudi nemško govoreči narodi svoja narečja ali dialekte. Ni treba iti daleč. Če

prideš v Labotsko dolino (Lavanttal), ne boš zlahka razumel nemških kmetov tam okoli St. Pavla ali St. Andraža, čeprav govorijo nemški. Zakaj? Imajo pač svoj „Lavanttaler Dialekt“, kakor ga imajo naši Podjunčani ali Ziljani, seveda v slovenščini. Ali je komu padlo v glavo, da bi dal tiskati knjige ali časopise v labotskem nemškem dialektu? Menda še ne, pač pa v pismeni nemščini. In tako imajo tudi Slovenci svoj lepi pismeni jezik, in nad tem se spotikajo ti isti, ki jim ne gre v glavo, da sme tudi vsaka manjšina v svojem pismenem jeziku govoriti in pisati. Zaradi tega naj bi torej bili reakcionarji in slabi avstrijski državljani?

Izraz „windisch“ je bil in ostane žaljivka. Če to dr. Mayrhofer ve, zakaj še vztraja pri tem izrazu? Saj vendar ve, da se ne sme več niti uradno niti privatno uporabljati. Ali je nekaterim izraz „slovenisch“ zopr in nevaren? Naj se potolaži! Mi Slovenci, ki smo dobri avstrijski državljani, mu gotovo ne bomo delali preglavic, tudi ne bomo agitirali ne na levo in ne na desno. Hočemo imeti enkrat mir in ostati koroški Slovenci, ne pa „windischarij“. Zato tudi ta izjava ni šovinistična in protidržavna. Ker živimo v demokratični državi, je vsakemu dovoljena

J. P.

Novi liturgični predpisi za Veliki teden.

Na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1955, je izšel v Rimu odlok sv. kongregacije za obrede, ki na novo ureja obrede velikega tedna in sicer predvsem velikega četrtega in velikega petka, velikonočno vigilijo, ki je bila doslej na prosto dana, pa dokončno predpisuje. Odlok stopi v veljavo že za veliki teden prihodnjega leta (na evnetno nedeljo 25. marca 1956).

Na veliki četrtek se sme zjutraj opraviti maša samo v stolnicah in to le maša, pri kateri se posvetijo sv. olja. Redno mašo kot spomin Gospodove zadnje večerje pa je treba opraviti zvečer ob najprimernejši uri, nikakor ne pred peto uro popoldne, pa tudi ne po osmi uri.

Na veliki petek, spominski dan trpljenja in smrti Gospodove, naj se slovesni liturgični obredi opravijo v popoldanskih urah, iz dušnopastirskih razlogov tudi pozneje, a nikakor ne po šesti uri.

Slovesna velikonočna vigilija naj se opravi ob primerni uri, to je tako, da se maša vigilijske začne okoli polnoči med veliko soboto in Veliko nočjo. Kjer pa je po sodbi krajevnega škofa primerno, da se bolj zgodnja ura vzame, se obredi ne smejo začeti pred mrakom, prav gotovo pa ne pred zatonom sonca.

Strogi štiridesetdanski post, ki je doslej prenehal na veliko soboto opoldne, poslej preneha šele na velikonočno soboto opoldne.

Tem splošnim odlokom je dodano obširno navodilo, ki pojasnjuje namen nove uredbe, da bi se verniki mogli lažje, pobožneje in z večjimi sadovi

udeleževati obredov velikega tedna. Zato nalaga škofom dolžnost, da se duhovniki in po njih verniki v postnem času pouče o pomenu teh obredov, da se jih bodo mogli s pravo notranjo pobožnostjo udeleževati.

Na veliki četrtek naj se deli obhajilo samo pri večerni maši. Kjer je navada, naj po maši sledi umivanje nog. Povsod pa naj duhovniki pridobijo vernike, da se po maši udeležijo javnega čiščenja presv. Rešnjega Telesa vsaj do polnoči, ko sledi spominu ustanovitve sv. Eucharistije spomin trpljenja in smrti Gospodove.

Povsem novo je navodilo, naj verniki po počestitvi sv. križa med obredi velikega petka v obhajilu pobožno prejmejo presv. Telo Gospodovo, da bi mogli prejeti čim obilnejše sadove odrešenja.

Posebno obširno govori navodilo o veliki soboti ali krstnici. To je dan največje žalosti za Cerkev, ko stoji ob Gospodovem grobu in premišljuje njegovo trpljenje in smrt. Prehod iz te žalosti v velikonočno veselje naj tvori velikonočna vigilija, katere namen je, da z liturgičnimi dejanji pokaže, kako je za nas iz Gospodove smrti prišlo življenje milosti.

Navodilo omenja težave, ki bodo nastale pri izvajanju tega odloka zlasti zaradi raznih ljudskih navad. Pri tem nareča škofom in duhovnikom, naj take navade, o katerih se jim zdi, da pobožnost pospešujejo, z novimi predpisi modro združijo, obenem pa poučijo vernike, kako so vse več vredni sv. obredi, ki druge pobožnosti in navade po svoji naravi daleč nadkriljujejo.

Občni zbor Kmetijske zbornice

V soboto, dne 3. decembra, je bil občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško. Zbor je bil letos prvič v prenovljenih zborničnih prostorih v Museumgasse.

Občni zbor je najprej obravnaval letni proračun za leto 1956. Ta proračun predvideva v rednem in izrednem delu nad pet milijonov izdatkov in bomo o njem še pisali.

Na dnevnem redu zasedanja je bilo vprašanje cen mleka in prašičev. Pogajanja na Dunaju so v teku in je do sedaj dognano, da so cene, ki jih dobi kmet za svoje pridelke, tako nizke, da ne krijejo niti pridelovalnih stroškov. Da mora dobiti kmet za liter mleka vsaj približno dva šilinga in za

prašiča na našem koroškem trgu vsaj 12 šilingov, je jasno. Odprto pa je še vprašanje, kako kriti to razliko med sedanjo in novo ceno, da ne bi pri tem obremenili potrošnikov, ker bi to verjetno zopet sprožilo tekmo med cenami in plačami. Po vsej verjetnosti bodo morali to razliko kriti iz državne blagajne in bo breme tako naloženo na ramena vseh.

Starostno zavarovanje za kmete postaja z vsakim letom bolj pereče. Saj so pravzaprav le kmetje, ki ostanejo na stara leta nezavarovani. Socialna enakopravnost pa zahteva, da bo tudi kmet enako zaščiten kakor vsi drugi sloji. Tudi s tem vprašanjem se je pečal občni zbor. Podrobneje poročilo bo v prihodnji številki.

V GIMNAZIJO

V zadnji številki smo pisali o slovenskem predlogu za posebno gimnazijo, ki je bil predan prosvetnemu ministru na Dunaju.

Današnje vrstice naj bodo posvečene opisu pogojev za vstop v to srednjo šolo z ozirom na to, da bo sprejemni izpit odgovarjal zahtevam, ki so na splošno veljavne za gimnazije v Avstriji, upošteval bo tudi posebni značaj tega učnega zavoda.

Povedali smo že, da se bo pouk vršil v obeh deželnih jezikih in sicer tako, da bo pouk nekaterih predmetov v slovenskem in drugih v nemškem jeziku. Zato bodo otroci ob vstopu v to šolo predvidoma polagali izpit iz obeh jezikov.

Naloga sprejemnih izpitov je, da ugotovijo ali imajo otroci toliko osnovnega znanja, da bodo mogli slediti pouku.

Slovenski in nemški narek-diktat bo dal sliko o osnovnem znanju pravopisa obeh jezikov. Istotako bo potreben kratek spis v enem in drugem jeziku in sicer iz nepo-

srednega otroškega življenja. Otroci bodo torej morali znati napisati nekaj stavkov o življenju na vasi ali o življenju v družini, opisati domače žeganje, šolo ali kaj podobnega.

Pri ustnem izpitu bo glavna važnost posvečena čitanju, ki bo moralo biti v obeh jezikih tekoče; nadalje poznanje besednih vrst in njih oznaka vsaj v enem izmed obeh jezikov. Otroci naj bi se vadili tudi v pripovedovanju tega, kar so ravno brali, da se tako naučijo izražati misli v stavkih.

Računanje obsega osnovne štiri računske vrste: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje s celimi števili. Računski izpit bo lahko otrok polagal ali v enem ali drugem jeziku, kjer mu bo pač laže šlo.

Potrebno pa je, da že sedaj mislimo na to, da bomo otroke pravočasno pripravili za srednje šole, in je zato treba računati, da bodo sprejemni izpiti za slovensko gimnazijo v teku meseca junija 1956 kakor za vse istovrstne nemške šole.

„Thanksgiving Day“ — zahvalni dan

JE NAJVEČJI PRAZNIK V AMERIKI

Zahvalni dan je največji praznik v Ameriki. Obhajajo ga zadnji četrtek v novembru. Ima za seboj nad tristoletno tradicijo.

21. decembra 1620 je v zalivu Plymouth Rock v današnji državi Massachussets pristala majhna jadrnica, ki je nosila lepo ime „Majska cvetka“ — Mayflower in z nje se je izkrcala gruča ljudi. Bila je zelo pisana po sestavi, med njo so bili možje, žene in otroci. Vseh skupaj jih je bilo 102. Imenovali so se „romarji“ (Pilgrims), kajti zapustili so rodno Anglijo, zato da se umaknejo verskemu preigananju in da v svobodi častijo Boga na svoj način. Ko so stopili na suho zemljo, so poklekli in se zahvalili Bogu za varstvo na težavni pomorski vožnji, ki je trajala več mesecev, in obenem prosili za Njegovo zaščito v novi, divji in neznan deželi.

Postavili so si lesene kočice. Trda zima in pomanjkanje sta pobrali okrog polovico novo došli naseljencev, vendar uspelo jim je, da so s sosednjimi Indijanci sklenili mir ter prva žetev, ki so jo pridelali, je bila dobra in zato so z večjim zaupanjem lahko gledali v bodočnost, kajti to pot so bili za zimo dobro založeni. Zato je guverner (uravitelj) nove kolonije, William Bradford, odredil v pozni jeseni poseben zahvalni dan, s katerim bi se naj Bogu zahvalili za obilno žetev.

Začelo se je s cerkveno slovesnostjo in procesijo. Prvi je korakal duhovnik, za njim pa guverner, a potem so se zvrstili novonaseljenci.

Po krščanskih obredih je prišlo na vrsto še razvedrilo. Guverner je bil povabil na slavnost tudi poglavarja bližnjega indijanskega plemena, s katerim so tedaj živeli v dobrih odnosih. Ta se je vabilu odzval, a ne sam, temveč je pripeljal s seboj devetdeset mrko gledajočih svojih bojevnikov.

Naseljenci so bili v veliki zadregi, čeprav so vedeli, da prihajajo Indijanci z miroljubnimi nameni. Treba je bilo v naglici pri-

praviti dovolj jedače za tako nepričakovano naraslo družbo. Tedaj so se podile po travnikih jate divjih puranov, ki so morali „bridko smrt storiti“ zato, da pripomorejo k slavnostnemu razpoloženju belo- in rdečekožnih gostov. Tri dni je trajala pojedina in žene in dekleta kolonistov so imele polne roke dela, da so bile mize vedno dobro založene. Poleg puranov so imeli še koruzo, sadje in ker so takrat ljudje imeli skromne zahteve do življenja, so se kar dobro zabavali. Može so v rokoborbi merili svoje moči, vojaki so naredili pravcato parado, pri kateri je nekdo pihal v lovski rog koruzačnico...

Iz leta v leto se je ta praznik ponavljal in polagoma tako prišel v navado, da ga je predsednik Lincoln uzakonil kot splošen državni praznik. Izdal je tudi proglas, v katerem je pozval „sodržavljan v vseh delih Združenih držav, tudi tiste, ki se vozijo po morju, in tiste, ki bivajo v tujini, da zadnji četrtek v mesecu novembru ne opravljajo nobenega dela in praznujejo ta dan kot zahvalni dan.“

„Thanksgiving Day“ je postal eden izmed najbolj priljubljenih praznikov v Ameriki. V Plymouthu, kjer se je ta praznik začel, ga še danes obhajajo tako kot nekoč: žene in dekleta oblečejo starinske noše iz dobe prvih naseljencev, z belimi ovrtniki in pečami, može si nadenejo hlače dokolenke, visoke klobuke, kot jih vidimo na starih slikah. Mnogi izmed njih so pravi potomci prvih naseljencev in nekateri nosijo še celo njihova imena. Sprevod gre v lepo kamnito cerkev, kjer je pred tremi stoletji stala ubožna lesena kapela prvih naseljencev, obdana s pokopališčem kjer so pokopavali svoje rajne.

Tudi drugod po vsej širni Ameriki se po cerkvenih slovesnostih družine zberejo na slavnostno kosilo, na katerem je „obvezna“ glavna jed puran, a ne več divji temveč domači, lepo pisan puran...

V starodavnih nošah prednikov praznujejo zahvalni dan v mestu Plymouth (USA)

Mnenje uglednega pravnika o členu 7 državne pogodbe

Strokovni časopis „Juristische Blätter“ prinaša članek privatnega docenta na pravni fakulteti dunajske univerze dr. Feliksa Ermacore, v katerem razčlenja določbe avstrijske pogodbe in ugotavlja, da „določbe o manjšinah globoko posegajo v sedaj veljavno ustavno pravo,“ ter nadaljuje:

»Predpisi odstavka 2 urejajo šolski pouk v področju, kjer sta naseljeni slovenska in hrvaška manjšina na Gradiščanskem, Koroškem in Štajerskem. Te določbe presegajo zahteve čl. 68 državne pogodbe v St. Germainu. V slednjih so bile zahtevane samo primerne olajšave na ljudskih šolah, tukaj je pa določena pravica na osnovni šolski pouk v slovenskem ali hrvaškem jeziku in na sorazmerno število lastnih srednjih šol. Poseben oddelek šolske nadzorne oblasti bo upostavljen za slovenske in hrvaške šole (opozarjam na programatični značaj te določbe!). Te določbe bodo morali izvršiti pristojni zakonodajni organi, torej kar se tiče srednjih šol in nadzornih oblasti, zvezna zakonodaja (42. Z. VüG. 120), glede osnovnih šol pa tudi zakonodajni organi dežel: Koroške, Štajerske in Gradiščanske v obliki sporazumnih zakonov. (Paktierte Gesetze.)

Odstavek 3 tega člena pravi:

„V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.«

Ta določba gre preko predpisov čl. 66 državne pogodbe v St. Germainu. Slednja govori le o primernih olajšavah glede rabe jezika v pismeni in govornjeni besedi, državna pogodba iz leta 1955 pa uvaža hrvaški in slovenski jezik kot uradni jezik. To pomeni spremembo člena 8 B.-VG, kateri označuje le nemški jezik kot državni jezik. Ta sprememba je veljavna ipso jure. Drugače je pa glede spreminjenih prepisov o označbi krajevnih imen in krajevnih napisov. Te bo treba izvršiti le s pomočjo spremembe čl. 37 StPolG. BGBl. Nr. 46/1947 in odgovarjajočih, vsekakor še veljavnih deželnih cestnih zakonov. (Strassengesetze.)

POSŁANICA SV. OČETA KARDINALU STEPINCU

Papež Pij XII. je naslovil na kardinala Stepinca, ki je te dni obhajal srebrni mašniški jubilej, naslednjo poslanico:

„Tebi, ljubljeni sin, ki dopolnjuješ 25. letnico mašništva, Tebi, ki imaš mnogo zaslug in ki imaš take težave, in medtem ko izrekamo pohvalo Tvoji kreposti, Ti izražamo svoje očetovske želje in prosimo Gospoda, da Ti nakloni tolažbe ter Ti v ljubezni podeljuje Naš apostolski blagoslov.“

spodarji vsakega predela svoje. Tako so izdali bamberški škofje l. 1505–1507. za vse svoje ozemlje ob Spodnji Zilji nekaj sodni red, a skupni kazenski zakonik za vso državo je izdal šele cesar Karel I. 1532., vendar so ohranile še tudi pozneje glavno vlogo stare krajevalne navade.

Enako so začeli tudi za posamezne dežele šele naknadno izdajati posebne deželne sodne rede (nadvojvoda Karel je izdal n. pr. za Koroško l. 1537. poseben desetinški, deželnoopravni in policijski red). Tudi ti so le utrjevali sodne pravice zemljiških gospodov nad podložniki.

Da so imela mesta in trgi tudi svojo sodno avtonomijo, smo že omenili, vendar tudi ta ni bila povsod enaka. „Krvno sodstvo“, t. j. pravico obsojati na smrt, so imela le najvažnejša mesta in trgi (na slovenskem Koroškem n. pr. Celovec, Velikovec, Beljak, Neleznica, Humperk, Zenek i. dr.), a za vse ostale predele je dobila Koroška kot prva l. 1494. skupnega „krvnega sodnika“. Skupno je bilo tedaj na Koroškem okoli 50 deželskih sodišč, ki so pripadala deloma deželnemu knezu, deloma plemstvu in deloma cerkvenim prelatom, a razen tega je bil še kak ducat mestnih in trških sodišč, ni pa bilo še dolgo nobenega sodnega reda za vso deželo.

To je bilo jako važno, kajti kazni so bile v tistih časih izredno krute in so izrekli n. pr. že za nekoliko večje tatvine smrtno obsodbo, a za razmeroma majhne prestopke so seki obsojence posamezne ude. Policijski red nadvojvode Karla iz leta 1577. je vseboval hude kazni za preklinjanje, čarovnije, vedeževanje, popivanje, nečistovanje, igranje, potepanje, zapravljanje, nesposliljivo vedenje poslov, oderuštvo, razen tega je pa natančno predpisoval tudi nošo za vsak stan posebej ter izdal določila za pojedine ob svatbah in podobnih prilikah.

(Se nadaljuje)

FRAN ERJAVEC, PARIZ

67

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

O meščanstvu smo govorili precej že v prejšnjih poglavjih. Od važnejših mest v slovenskem delu Koroške je ostal v tej dobi v posesti deželnega kneza le še Velikovec, zaradi česar mu je vladar tudi naklanjal razne svoboščine in posebne pravice, dočim so druga mesta in trgi bili seveda odvisni od svojih gospodov (deželnih stanov, škofov i. dr.). To odvisnost je tudi Celovec precej občutil, toda na drugi strani je ravno v rokah stanov vprav zacvetel. Zaradi spredaj omenjenih svoboščin so se vanj naglo naseljevali obrtniki in trgovci, v njem so se nastanili vsi deželni uradi in višje šole in tako je zavzel kmalu dvojni obseg v primeru s srednjim vekom in tudi prebivalstvo se je več kot podvojilo (štel je sedaj že nad 4000 duš). Tudi njegove utrdbe so izpopolnjevali vse stoletje ter ga zvezali s prekopom („Lendkanal“ imenovan) z Vrbskim jezerom. — Večjo ali manjšo samoupravo z lastnim sodstvom so imela seveda vsa mesta in trgi, ker je ravno to tvorilo osnovno sestavino mestnih in trških pravic. Prvotno so imela mesta pogosto tudi razne trgovske monopolne, toda ti so začeli v tej dobi spričo spreminjanja gospodarskih okoliščin že ugašati.

Od pomembnejših mest in trgov v slovenskem delu Koroške sta imela bolj ali manj slovenski značaj le Velikovec in Zelezna Kapla, ki sta bila še v tej dobi jako važna gospodarski središči. Ime „Zelezna Kapla“ je šele „izum“ iz najnovejše germanizatorične dobe, kajti do l. 1890. se je zvala „Slovenska Kapla“. Ta je ležala ob važni prometni cesti čez Jezersko na Kranjsko, imela že v XIII. stol. trške pravice in svoje de-

želsko sodišče s pravico „krvnega sodstva“ nad vsem ozemljem sedanjih župnij: Zelezna Kapla, Obirsko in St. Andrej do Sedmih studentov v Kokrski dolini na Kranjskem. Na čelu trga je stal trški sodnik („rihtar“) z devetimi svetovalci, ki so jih izprva slovesno volili v cerkvi. — V XIV. stol. so bila v Zelezni Kapli velika skladišča labotskega železa, ki je šlo na Kranjsko, a l. 1390. je dobila še posebno pravico, da je smela le ona trgovati z morsko soljo po vsej Koroški do Drave (severno od Drave pa so smeli prodajati le kameno sol). Že sredi XVI. stol. je imela celo svojo šolo, verjetno pa sega ta še celo v XV. stol. Tu je tedaj vrel živahno gospodarsko življenje, toda proti koncu XVI. stol. se je začelo vidno nazadovanje, ker so zgradili tedaj mnogo pripravnejšo trgovsko cesto čez Ljubelj in je potegnila potem ta nase večino prometa s Kranjsko.

Tedanja organizacija javnih oblasti ter položaj plemstva in meščanstva sta se tikala našega kmeta seveda le posredno, kolikor je bil pač odvisen od njih. Iz strahu pred novimi kmečskimi upori so skušali huda vojna bremena sedaj nekoliko pravičneje razdeliti med zemljiško gospodo in podložnike, a konec koncev je plačal ogromno večino seveda vendarle le kmet, zaradi česar je vladala tedaj po kmetih tudi izredna beda. Zaradi pomanjkanja gotovine sploh ni mogel v denarju plačati skoro ničesar, temveč predvsem v pridelkih in prireji, za kar je izdal nadvojvoda Karel I. 1577. tudi posebno uredbo.

Toda položaj podložnikov vendarle ni bil enak niti po vsej deželi. Vzrok tega je bil predvsem ta, ker je spadala do l. 1535 Koroška dejansko pod razne vladarje (Habsburžane, salzburške nadškofe in bamberške škofo), razen tega pa v srednjem veku niti za ozemlja istega vladarja še ni bilo nobenih občeveljavnih pravnih predpisov in postav, temveč so veljale za vsak okolišč tamošnje krajevalne stare navade, a pozneje so izdajali politični go-

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU

Marsikdo od naših bralcev bo mislil, da št. Ruperta ni več, ker se ne oglasi več v našem listu. Skušali bomo to zamudo sedaj popraviti s tem, da vam poročamo nekaj žalostnih in veselih novic, ki so se nabrale v teku poletja.

Laškočnikova družina si je postavila svojo novo hišico na sončnih vinogradih in se počuti kar srečno v svojem domu. Toda kruta smrt je posegla vmes in jim iztrgala iz njihove srede hčerko Frido v starosti 23 let, ki je iz do sedaj še neznanega vzroka utonila v Vrbskem jezeru. Vsa okolica sočustvuje z zelo prizadeto družino. Vrh tega pa omenjena družina še žaluje za sinom Francijem, ki se je pred dvema letoma smrtno ponesrečil.

Samomor je napravil delavec Walter Ruh na ta način, da je skočil pri mostu pod Velikovcem v Dravo. Našli so ga šele v Labodu, kjer je tudi pokopan.

Umrli je tudi Mojzes Baranje. Bil je po rodu Rus in je prišel k nam v prvi svetovni vojni. Ves čas je opravljal službo konjedera. Pred svojo smrtjo je rajni pristopil h katoliški veri.

V jeseni pa smo pokopali najstarejšo ženo naše fare Apolonijo Ahac. Rajna Apolonija se je odlikovala posebno kot verna in preprosta kmečka žena in je v tem smislu vzgojila tudi svoje otroke. Dosegla je izredno starost 90 let.

Kmalu za njo smo zanesli k zadnjemu počitku najstarejšega moža Matevža Marolta, ki je umrl v starosti 84 let. Po poklicu je bil čevljar in kot takšen je bil priden delavec in skriben oče svoji družini. Ostal je zvest Bogu in narodu do zadnjega. Rajnim želimo večni mir.

To naj bi bil žalostni del. Pri nas pa nismo samo pokopavali, ampak smo obhajali tudi poroke, ki pa za nas niso bile posebno veselega značaja, to pa zaradi tega ne, ker smo z njimi izgubili tri najboljše dekleta v fari. Brankova, Leni Kariš, je odšla gospodinjit k Reberniku v Kleče. O Kristi Rošer, ki se je preselila nazaj domov na Gorenče, je naš list že poročal. Obe nevesti sta bili pridni cerkveni pevki, za kar se njima farani lepo zahvaljujemo. O naši učiteljici gospodinjske šole gđ. Anici Goršič smo tudi že brali, da se je poročila. V imenu staršev ji na tem mestu izrekamo iskreni Bog plačaj za njeno požrtvovalno delo, ki ga je vršila pri vzgoji naših deklet. Vsem nevestam želimo mnogo veselih ur in obilo božjega blagoslova na njih novi življenjski poti.

Tudi slikarja smo imeli med nami. In sicer nam je g. Jerina z večjo roko prebelil in preslikal vsa naša božja znamenja. Imamo še več načrtov, predvsem okoli naše cerkve. O teh bomo pa poročali pozneje, če se nam bodo posrečili.

GREBINJSKI KLOSTER

V nedeljo, dne 20. novembra 1955 smo zaključili že samo cerkveno leto, temveč tudi popraviljanje podružne cerkve sv. Tomaža v Klečah. Zato je bila tam slovesna služba božja, pri kateri so prav lepo zapeli kloštrski cerkveni pevci. Po zahvalnih besedah dušnega pastirja so zapeli nazadnje slovesen Te Deum — Hvala večnemu Bogu — ob zaključku srečno izvršenega dela.

Popravljen je stolp, ki je že prav nevarno visel, zdaj pa naravnost kaže proti nebu in nas z na novo blestečim križem opominja: Kvšku srca! Prenovili smo skoraj celo cerkveno streho s kamnitimi ploščami. To je sicer po računih „zlata“ streha, drugače pa trdijo, da „nas“ par sto let ne bo več skrbelo! Tudi zid je bil že od zunaj in znotraj potreben ometa in barve in tako je postala veriga popraviljanja vedno večja in daljša. Tudi oltarji in svetniki na njih so dobili nov far in s tem se je šele končno popravila škoda nesrečne Lekšejeve nedelje leta 1938, ko je bila cela vas in tudi cerkev poplavljen.

Drugo škodo je utrpela cerkva v noči sv. Jurija lanskega leta, ko je čisto blizu pogorel sosedov skedenj, tako da je stala cerkva in stolp naravnost v plamenih. Da je ostala še cela, je naravnost čudovito.

Tesarska dela so izpeljali spretni delavci mojstra Jurija Siutza iz Stare vasi. Njegov polir Pepi Zupan si je znal pomagati in kakor smo slišali pri Topeju — kjer smo tudi veselo zapeli tisto o „Kloštrski fari“ — ni bilo tako lahko, da „turn“ spet ravno sto-

Pri nas na Koroškem

ji. Privezali so ga pri jabolki mežnarjevega vrta na vinto, potem pa pravi pesem:

„Pot turnom pa polir stoji —
ko vinta močno se vrti —
in gleda: Ali še visi?
Naenkrat čudno zagrmil!
Strik „falal je — zdaj vse
hvala Bogu! — padel nil!“

Ves srečen pa polir je djav:
Če bo gotov in ravno stav,
bo pa gvišno ta veliki pav!
In bom še jaz za aneha dav!

Zdaj pa boste prav radovedni vsi in še rajši prihajali v Kleče na god sv. Antona Puščavnika in gotovo boste rekli: „Res! Zdaj je ta cerkva ena najlepših v celem okraju! Mi pa smo ponosni na njo in kličemo: Hvala Bogu!“

Odpeljali so jo v bolnico v Celovec, kjer so se ji tudi vnela pljuča. Ker ni izgledalo, da bi to vse prestala, so jo pripeljali zopet domov, kjer je par dni navrh, z Bogom lepo spravljen, mirno in lahko zaspala za ta svet. Umrli je na soboto, ki je Marijin dan, in so se ji tako izpolnile želje in prošnja, ki jo je pred smrtjo večkrat ponavljala, da bo Marija prišla po njo. Marija je res prišla po njo, ker je umrla na Marijin dan v tednu, in jo peljala v boljšo večnost. Kot krščanska žena se je dobro zavedala, da je treba brati dobre knjige in liste. Zato je vselej rada prebirala Nedeljo in Mohorjeve knjige in s tem prav gotovo koristila tudi svoji družini, ki jo je s tem tudi navajala k dobremu branju. Da je bila priljubljena pri ljudeh, je pokazal pogreb, katerega se je udeležilo zelo veliko ljudi. Tudi Bog jo je ljubil, ker je mnogo dobrega storila v mnogobrojni družini in poklical po lepi smrti

NOVA ZBIRKA BOŽIČNIH PESMI

Te dni je izšla zbirka božičnih pesmi „Presveta noč“, ki prinaša štiri pesmi za moški zbor. Tri izmed njih so prav lahke, le ena je nekoliko težja. Dob'le jih v Dušnopastirskem uradu v Mohorjevi hiši v Celovcu.

smo se kat. mladina iz št. Janža poslovili od svojega dolgoletnega dušnega pastirja.

Vam, č. g. dr. Ivan Lučovnik, želimo pri Vašem nadaljnjem delovanju, še mnogo uspeha in Vas prosimo, da nas pridete ob priliki še obiskat.

Ob koncu se v imenu kat. mladine zahvalim vsem, ki so mi pomagali ta dan olepšati, posebno pa našim najmlajšim: Viliju, Toniju, Pepci in drugim.

Vodja kat. mladine.

SKOČIDOL — VERNBERG — PODRAVLJE

(Smrtni slučaj in druge zanimivosti)

Smrt je imela letos že precejšnjo žetev. Poleg že sporočenih smrtnih slučajev so umrli še: Plaschitz Neža, Podravlje, žena upokojenega železničarja, rojena v Ukvah v Kanalski dolini, stara 69 let; Marija Heber, roj. Reichmann, Dole, pd. Jesenikova v Lipi, sestra pred dvema letoma umrlega Jesenika, Jakoba Reichmanna. Rajna je bila vzgledna katoličanka in zavedna Slovenka, prijateljica dobre knjige in je umrla v starosti 72. let.

Nadalje so še umrli: Andrej Bizjak, rojen na Zilji, upokojen železničar, Podravlje, 60 let; Gabrijela Brank, Goriče, posestnica, žena železničarskega uradnika, 74 let; Uršula Čofenig, gostija, Kleče, rojena v Vratih, pobožna faranka, 79 let; Janez Uibing, pd. Črni v Dragničah, odlični kmet, rojen v Ločah, bivši tamburaš, oče velike družine, vdovec, 85 let star; Janez Oitzinger, Goriče, doma iz Volče vasi v Kanalski dolini, bivši maladinar, starostni rentnik, 84 let; Jurij Pucher, Skočidol, minar, domačin, občinski odbornik, 61 let; Neža Lamprecht, Podravlje, žena železn. upokojenca, doma iz Lipe, mnogo žalujoča po umrlem sinu in umrli hčerki, 68 let; Karel Rasom, Vernberg, rojen v Tirolu, rentnik, bivši dolgoletni kovač pri celulozni tovarni na Jezernici, 73 let; Eliza Zitterer, roj. Scharwitzl, Podravlje (pri Otiču), vdova, mati številne družine, sestra-edinka g. dr. Matka Scharwitzlna na Dunaju in blagopokojnega č. g. patra frančiškana Jozueta Scharwitzlna, zavedna kristjanka in rodoljubka, prednica venca bratovščine sv. Uršule, 71 let, počiva v Podravljah v grobu svojega leta 1932 umrlega moža Filipa Zitterer.

Vsi ti so imeli srečo in milost, da so hoteli in mogli biti pred smrtjo previdni s svetimi tolažili za umirajoče. Vera jim je bila do življenja ključ, zato jim pa zdaj naj sveti — večna luč! Naj v miru počivajo!

To leto je bilo zelo deževno. Žetev je nekako srednje dobra glede sadja in žita. Železniško progo so tu že napravili dvotirno. Sedaj že postavljajo železobetonske stebre za elektrifikacijo proge. Čez Dravo bodo postavili menda dva nova mosta za drugi tir. Ako bo ob tej priliki napravljen tudi most za civilni promet od tu v Beljak, je pa danes še nepojasnjeno vprašanje. Brzjavne žice polagajo pod zemljo. Jarki za to so že izkopani. Tudi delajo sedaj nov podzemski dovod električne sile iz Vernberga za dela pri postavljanju novih mostov čez obe strugi Drave.

Vlepeskarna v Dolah tudi še — pogosto vsled nujnosti podnevi in ponoči in celo ob nedeljah in praznikih — kljub mrazu vztrajno obratuje. Vsak dan da okoli 50 vagonov peska. Vres ima že čisto drugo lice.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja, 11. decembra: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 5 pesmi po pozdravljamo. — Ponedeljek, 12. dec. 14.00—14.30 Poročila, objave. — Za našo vas. — 18.45—19.00 Iz znanosti. — Torek, 13. decembra, 14.00—14.30 Poročila, objave. — Zdravniški vedež. — 15 min. z Avenikovim kvintetom in moškim kvartetom „Fantje na vasi“. — Sreda, 14. 12. 14.00—14.30 Poročila, objave. — Za ženo in družino. — 18.45—19.00 Narodne pesmi. — Četrtek, 15. decembra: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Prof. N. Kuret: Star adventni običaj. — Petek, 16. decembra: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Od pravljice do pravljice. — 18.45—19.00 Za delopust poje komorni zbor p. v. J. Hanca. — Sobota, 17. decembra: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Miklavževanje v Štebnu . . .

Prosvetno življenje je pri nas čez leto počivalo. Sedaj pa hočemo spet pričeti z novimi močmi. Uvod v novo prosvetno sezono bo Katoliško prosvetno društvo napravilo z miklavževanjem. — Do sedaj smo uprizorili vsako leto opereto „Miklavž prihaja“. Letos pa imamo zanimiv in pester spored in sicer bosta v obliki pevskega koncerta nastopila MEŠANI IN MOŠKI PEVSKI ZBOR. Temu bo sledil poseben MIKLAŽEV PRIZOR, nato prizor „MIKLAŽ PRIHAJA“ in ob koncu bo SV. MIKLAŽ OBDOARVAL PRIDNE in to ne glede na male in odrasle, hudobne pa bo izročil parklju, da sprejmejo zaslužno plačilo.

Miklavževa prireditev bo v nedeljo, 11. decembra 1955, ob pol 3. popoldne PRI ŠOGLNU V ŠTEBNU

. . . IN V GLOBASNICI v nedeljo, dne 18. decembra 1955 ob pol 8. uri zvečer v prosvetni dvorani pri ŠOSTARJU.

APACE

† Katarina Wolte

Dne 21. novembra smo položili k zadnjemu počitku Rogarjevo mater, Katarino Wolte, roj. Sablatschan. Pokojna je zaslužila, da se je spomnimo v našem listu.

Rogarjeva mati je bila mati mnogoštevilne družine. Dvanajsterim otrokom je dala življenje. Od teh jih živi danes še 10. Dva sta umrla v zgodnji mladosti. Eden je umrl kot dojenček, drugi pa je utonil v luži.

Pokojnici moramo čestitati, ker je tako vestno izpolnjevala svoj materinski poklic, in jo postaviti v vzgled mladim ženam, ki ne izpolnjujejo svojega materinskega poslanstva in se s tem hudo pregrešijo v zakonskem stanu.

Pokojna Rogarica je bila zelo skrbna gospodinja, celo sedaj, ko je bila že v užitkarstvu, ni mogla popolnoma mirovati. Kar se pa tiče vere, je bila dobra kristjanka. Največje bogastvo, ki ga je mogla dati otrokom in jim ga zapustiti kot dediščino, je lepa verska vzgoja svojih otrok. — Za časa preteklih vojn je bila s sinom in hčerko, ki sta še doma, izseljena in se je ona sama smela po treh mesecih zopet vrniti na svoj dom. Nesreča je hotela, da je par tednov pred smrtjo nesrečno padla in si zlomila nogo.

Jubilej v Št. Rupertu pri Velikovcu

Redko slavnost smo obhajali v nedeljo, dne 27. 11. t. l. v št. Rupertu: 30-letnico službovanja našega cerkovnika (mežnarja) Andreja Sterna. Trideset let je že, odkar on zvesto izpolnjuje dolžnost mežnarja v naši fari pod vodstvom častitih šolskih sester.

Zato smo se zbrali na prvo adventno nedeljo, tik pred sv. Andrejem, da se našemu Andreju zahvalimo za ves trud, vso požrtvovalnost in vsa dobra dela, vidna in nevidna, ki jih je on storil v teku teh tridesetih let za nas farane.

Ko smo bili zbrani — še precej nas je bilo in hud mraz nas ni odvrnil — sta šla ključarja g. Doniž in g. Kušter na mežnarjev dom in ga pripeljala pred cerkev. Cerkveni pevski zbor je s himno Kristusa Kralja pozdravil jubilarja, ker le Njemu velja vsa mežnarjeva služba in, če ni s Kristusom, v Kristusu in za Kristusa, je njegovo delo malovredno. To pa velja tudi za vse naše delo! Lepo nam je to povedal preč. g. župnik v nagovoru pred cerkvijo in v cerkvi. Naj bi

na večno plačilo. — Otrokom izrekamo tem potom prisrčno sožalje in Rogarjevi materi pa večni mir! Na predvečer pogreba ji je zapel na domu znani Butejev kvartet nekaj žalostink. Žalujoči Rogarjevi se jim tem potom za to prav prisrčno zahvaljujejo.

ŠT. JANŽ V ROŽU

V nedeljo, dne 8. novembra t. l. smo se poslovili od prečastitega gospoda dr. Ivana Lučovnika.

Bili smo do srca ginjeni, ko smo zvedeli, da nas boste zapustili. Skoraj četrto stoletje ste nam bili kot voditelj in učitelj. Ko smo se v soboto zadnjič z vami zbrali, ste nam dali še zadnje opomine in svarila, ki se takole glase: „Mladi fantje! Varujte se pijače, ker ona naredi človeka slabega na duši in tudi na telesu. Vi, kateri se zbirate tu v župnišču, upam da boste temelj narodu in katoliški Cerkvi, katera vas uči pravo vero. Zvesti ostanite tudi svojemu materinskemu jeziku.“ Po teh zadnjih opominih in nasvetih za življenje so nam dali še sv. blagoslov. Nato pa smo se poslovili od preč. g. dr. Ivana Lučovnika.

V nedeljo po maši smo se tudi mi najmlajši zbrali pred župniščem in vam tako izrazili priznanje za Vaš trud z majhnim nagovorom in dvema deklamacijama. Tako

nam ne bil ta jubilej samo zunanja slovesnost in priznanje, ampak pobuda za lepo življenje s Kristusom in v Kristusu in za delo za božje kraljestvo, za apostolat.

Nato so sledile deklamacije. V obeh jezikih in pesem otrok in mladine. Potem smo šli z mežnarjem v cerkev k zahvalni daritvi, kjer je šentrupertski pevski zbor pod vodstvom č. sestre Bertolde lepo pel Vodopivčevo latinsko mašo. Med sv. mašo nam je g. župnik prebral škofovo zahvalno pismo Andreju, v katerem je ponovno opozorjeno na težke in pa tudi lepe cerkovniške dolžnosti. Pri sv. maši je Andrej pristopil k mizi Gospodovi in tako pokazal povezanost s svojim Gospodom, Kristusom, kateri mu bo gotovo nekoč obilno poplačal vsa njegova dela z večnim življenjem.

Mi vsi mu pa še enkrat kličemo:

Andrej, naš mežnar, Bog ohrani nam te še mnogo, mnogo let!
To ti želimo vsi farani;
Bog živi te nam spet in spet!

Na delo za izboljšanje orne zemlje

(Nadaljevanje)

Glede gnojnice je važno samo to, da je v dobro zaprti gnojnični jami. Polivati je treba z njo v večernem hladu ter pred ali po dežju. Če jo vlivamo v luknje (pod drevjem), pa lahko ob vsakem vremenu, samo da ne zmrzuje. Gnojnica je zelo dobro tekoče gnojilo, ki hitro deluje zato, ker je v njej vsa rastlinska hrana v vodi raztopljen in jo rastlina s koreninami kar hitro vsrka. V gnojnici je premalo fosfornih snovi, zato je dobro vmes primešati nekoliko superfosfata. Marsikje, kjer imajo dovolj stelje in navadna gnojišča (brez gnojnične jame), namečejo na močno moker gnoj drobne stelje (listja, mahu) in z živino dobro poltlačijo. Stelja popije gnojnico in tak gnoj v jeseni podorjejo, da do spomladi dozori in sprstni. Za spomladno gnojenje pa mora biti zrel in res dobro uležan, ker svez rastlinam škoduje. — Najbolje bi bilo, če bi tak gnoj dali v kompostne kupe in pustili, da se spremeni v prst, ki ji pravimo humus.

Kompost iz gnoja bi bil najbolj primeren za travnike, polja in vrtove, kjer je plitva ali sploh močno peščena zemlja, ki vlago slabo drži. Na tak gnoj dajmo tudi smeti, plevel, pepel od drv in stranišnik, ki je sam škodljiv in le v zmesi z drugim gnojem ali v kompostnem kupu izgubi škodljive snovi. — Včasih smo pleve in grabljenje ter druge smeti s travnikov in gospodarskega poslopja sežigali po vrtovih in njivah. Kako malo koristi pest pepela v primeri s kompostno zemljo! Vse, kar more sprsteti — se spremeniti v prst-zemljo, dajmo na smetišče, to je na kompostne kupe, ali na gnoj. Le kamenje, razbita porcelanasta ali steklena posoda, prehlajena kovinasta posoda ter plevel, ki ima zrelo

letja, ki jo v jeseni pokosijo ali vsaj popasejo. Spomladi hitro raste in že v drugi polovico majnika je dovolj visoka za podiranje. Če na njivo, na kateri imamo to deteljo, namenjeno za zeleno gnojenje, pred podiranjem navozimo nekoliko dobro uležanega hlevskega gnoja in vse skupaj podorjemo ter posadimo koruzo, krompir, zelje itd., bomo imeli v jeseni bogat pridelek. Morda imamo njive v strmini (rute), kamor gnoj težko navozimo; tja posejmo deteljo in jo podorjimo skupaj z manjšo količino gnoja. Na ta način bo zemlja z manjšim trudom prav dobro pognojena.

Za zeleno gnojenje sejejo ponekod lupino ali pa konjski bob. Obe rastlini dasta zelo veliko zelene gmote in imata korenine globoko v zemlji in jo zato globoko rahljata in zračita. Vse te rastline (detelja,

grah, bob...) imajo na koreninah kupčke bakterij, ki imajo to lastnost, da iz zraka naberejo veliko duška zase in za rastlino, na kateri živijo. Zato je zemlja po teh rastlinah ne samo globoko zrahljana, pač pa zaradi obilice duška tudi dočno rodovita.

Iz tega je razvidno, da rastlino da hrano živalim in nam tudi brez našega sodelovanja. Z umnim gospodarjenjem in gnojenjem pa lahko s pomočjo gnoja in rastlinstva izboljšamo rodno grudo in povečamo pridelek, kar je vse v našo korist.

(Konec prihodnjic)

— PREPROGE —
— ZAVESNO BLAGO —
— POHISTVENO BLAGO —
PRAUSE
KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASS 8

Slovenska vina so se uveljavila v svetu

Kot smo že v naši zadnji številki omenili, je izvoz vina iz Jugoslavije bil leta 1953 petkrat večji kot pred vojno. Znana angleška revija „The New Statesman and Nation“ je pred nedavnim izdala posebno „vinsko prilogo“, kjer smo brali še kar lakavo mnenje o kvaliteti slovenskih vin, ki ga povzemamo za naše bralce, ki se zanimajo za vse slovenske stvari na splošno ter jih vsaka častna uveljavitev slovenskega imena v velikem svetu veseli, kakor tudi za tiste, ki jih bo zadeva zanimala še iz kakih posebnih vidikov.

„Jugoslovanska vina so morala premagati na britanskem trgu dve pomanjkljivosti, za kateri ne nosita krivde, in še eno tretjo, ki pa gre na njihovo rovaš.

Predvsem, tradicionalna povezava med angleškimi vinskimi firmami in vinogradi v Franciji in Nemčiji je ustvarila vzdušje, ki razumljivo odvrča angleško trgovino od nevarnih poskusov. Drugič, angleški ljubitelji vinske kapljice se še predobro spominjajo nesrečnih izkušenj, ki so jih morali pretrpeti z nekaterimi manj znanimi vini, ki so prišla na trg pri nas takoj po vojni. „Divjak“ je bil strokovni izraz zanje in konservativni pivci, ki jih je izmodril bridki spomin na tisto slavno pošiljko alžirskega vina, ki ga je nabavilo ministrstvo za prehrano in preskrbo, se od takrat skrbno izogibajo vseh lažjih vin, ki ne izvirajo iz dobro znanih vinogradov v Franciji in Nemčiji. Končno je pa treba priznati, da večina vin iz Jugoslavije — pri tem so vključena tudi nekatera sicer izvrstna dalmatinska rdeča vina — na splošno niso primerna za izvoz. Mnoga krajevna vina, ki prijažo okusu Angleža na potovanju, morajo biti hitro napolnjena v steklenice in popita ter ne prenesejo transporta. Nadalje zanemarljivo stanje vinogradništva in kletarstva povzroča spremembe v kakovosti med enim sodom in drugim, kar skoraj popolnoma onemogočuje organizirano trgovino.

Vsekakor pa dejstvo, da dalmatinska in srbska vina navadno niso baš posebno priporočljiva za našo

deželo, to dejstvo nikakor ne sme jemati ugleda vinom iz Slovenije. Pod tem ali drugačnim režimom so Slovenci vedno pridelovali vino in ga z uspehom prodajali približno 2000 let. (Bo najbrž malo preveč, ker so se šele pred 1400 leti — v 6. stoletju po Kristusu naselili v sedanjih krajih, vendar so takrat že našli tukaj Rimljane, ki so se na vinogradništvo že dobro razumeli, op. ur.) Skoraj ni ničesar, kar Slovenci ne bi vedeli o pridelovanju in uživanju grozja. Vinogradništvo in kletarstvo sta na visoki stopnji, in rezultat tega je obilna količina skrbno sortirane vina dobre kvalitete, ki ga lahko z zaupanjem kupujete tudi v naši deželi.

Med štirimi glavnimi vinogradniškimi predeli Slovenije — Ljutomer, Istrsko primorje, Kras in Dolenjska — je prvi predel že v preteklosti dosegel velik sloves pod nemškim imenom Luttenberg, in ga angleški kupec še danes pod tem imenom najbolje pozna. — Posebno pa priporočila rizling, šipon in sauvignon letnik 1947. Pravi, da vsa ta vina dovažajo v Anglijo v sodih, kjer jih potem polnijo v steklenice.

„Tudi nekatera v državnih podjetjih polnjena slovenska vina so na razpolago v Angliji: vsa zaslužijo, da jih poskusite in vsa imajo svoje dobre lastnosti; vprašanje pa je, ali morejo spriči njihove

višje cene tekmovali s francoskimi in nemškimi vini enakih cen. V Ljutomeru proizvajajo tudi neko penečo belo vino — po načinu šampanjca, toda zelo daleč vstran; občudovanja vreden za začinbo sadne solate, a vsekakor neprimeren za pitje.

Glede rdečih vin so mnenja mnogo bolj različna razen posplošene trditve, da so manj dobra kot bela. Zelo znosno rdečino, to je cviček, prodajajo v Londonu po 9 š. 7 d. in je pijača za vročino, za oživitve, recimo igre kriketa na kakem šolskem vrtu(!) Eno slovensko rdeče vino, ki bi ga vsekakor izjemoma naročil, je odlični Cabernet 1917, polnjen v steklenice v državnih podjetjih, ki je v Londonu na prodaj po 13 š. 6d. Je to opojno, kot cvetica dišeče vino z izborno privlačnostjo za „nos“, njegov duh je namreč mnogo bolj prefinjen in delikaten kot marsikateri burgundca. Popolnoma je prost tistega kemičnega priokusa, ki včasih nakazuje umetno osnovo te posebne dišave rdečega vina. Marsikdo, ki bo pil to vino, da uteši žejo med jedjo ali ga pil z ne preveč začinjenimi mesnimi jedmi, bo ugotovil, da je to vino tako očarljivo, kot je izbrano.

Nihče ne bo trdil, da ne bi bilo mogoče izpopolniti kakovosti in tržnega postopka tudi pri slovenskih vinih. Nihče tudi ne bo ugovarjal, da na splošno imajo vina iz Jugoslavije še dolgo pot pred seboj, preden jih bo mogoče smatrati za enakovredne „plemenitim“ pridelkom iz Francije in Porenja. Vendar, ta vina so prijetna, imajo pametne cene, in najboljše med njimi se lahko upravičeno ponašajo s svojo izvirno svojostjo.

Premislite le, kaj bi neki ta izbirni Anglež napisal o „slovenskih“ vinih, ki jih pod tem imenom točijo na Koroškem?

Novi šlagerije

V GOSPODARSTVU

POLJEDELSTVU

GOSPODINJSTVU

TEHNIKI dobite najceneje pri

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPŠ P. EBERNDORF

seme, ne spada na gnoj, na smeti in kompostne kupe, od koder bi prišlo v zemljo.

Poleg gnojenja z organskimi gnojili (hlevskim gnojem in kompostom) pognojimo zemljo s podiranjem zelenih rastlin. Na ta način pride v zemljo veliko organske gmote, ki se v zemlji počasi spremeni v rodovitno prst (humus). V ta namen marsikje sejejo deteljo inkarnatko (sredi po-

Velika izbira za Božič

v anorakih, aktovkih gumijastih plaščih, igračah, namiznih prtilih itd.

GUMMI BERGER

Pri žrebanju dne 1. decembra 1955 v prisotnosti javnega notarja je bila v poslovnih prostorih direktije izžrebana številka

2 4 2 8

Vsi upravičenci-zavarovalci tega žrebanja, katerih zavarovalne pole posedujejo v svojih tekočih številkah na zadnjem mestu zgornjo številko in so stare najmanj tri mesece, dobe brez odbitkov takoj izplačano. Zavarovalnine, ki niso bile izžrebane, ostanejo v veljavi.

Naslednje žrebanje bo dne 1. junija 1956.

Jupiter V. V. a. G.

Filialdirektion für Kärnten und Osttirol
Klagenfurt, St.-Veiter Strasse 1

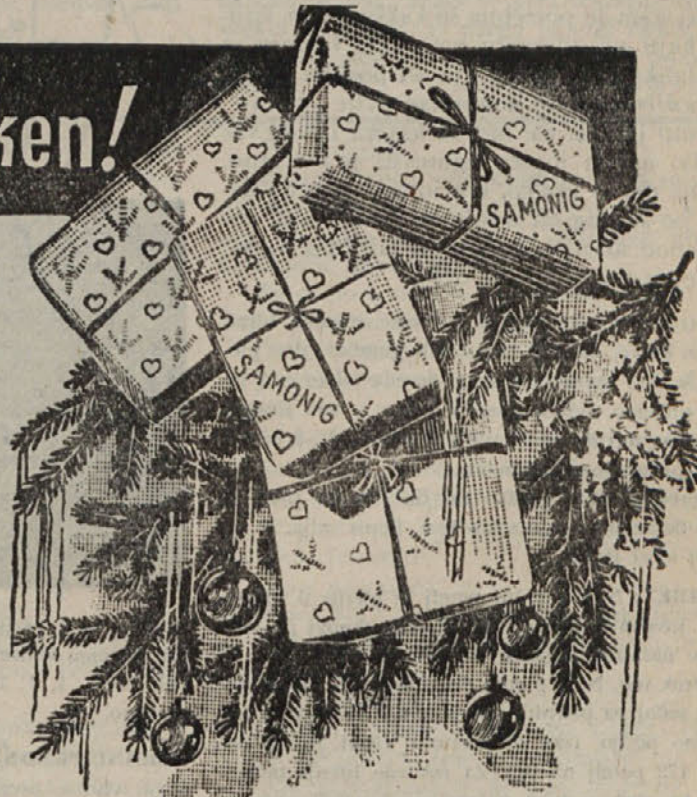
PROTI NAPLACILU BLAGO
REZERVIRANO

SAMONIG-Preise erleichtern das Schenken!

Frauen-Strümpfe für Strapaz und Sport, Reyonseide plattiert, Ferse und Spitze mit Perlon verstärkt 12,80 Baumwolle 10,90, 9,80	7.90
Nylon- und Perlonstrümpfe Markenware, mit Zierrahmen oder Kontourferse 27,50, schwarze Naht 26,60, nahtlos 24,90, moderne Stilferse 25,90	16.90
Damen-Trotteurstrümpfe undurchsichtig u. sehr haltbar, Mako mit Seide plattiert 24,90, echt Ägyptisch-Mako m. Perlon verstärkt 19,80,	17.90
Damen-Pelzhosen mit Seide plattiert 27,90, Baumwollseide, innen Pelzfutter 19,80, Flauchtrikot, innen geraut 23,90, Mako 12,90	11.90
Damen-Perleibchen aus gutem Rippgarn, farbig 19,80, rohweiß	15.90
Seiden-Unterkleider garantiert maschenfest, mit schönem Spitzen-einsatz 39,80, 29,80, 19,80, leichtere Qualität	13.90
Damen-Wäschegarnitur Hemd und Hose, aus prima Makogarn, mit Spitzenabschluß 42,90, innen geraut 37,90, Ripptrikot	19.80

Damen-Nachthemden aus feinstem Mako 89,80, aus Ripptrikot, innen geraut 49,80, aus schönem Wäschefflanell, getupft oder gebäumt 58,90	49.80
Herren-Flanellhemden Gloriette, mit Reservestoff 79,50, aus prima Kraftflanell, moderne Karo 69,80, 59,80, 45,90, aus Streifflanell	35.-
Herren-Modehemden aus Hämmerle-Seidenpopeline, mit Reservestoff, Idealmanschette und modernstem Kragen	85.90
Herren-Unterhosen aus prima Pelztrikot, Elastana 59,80, 36,90, aus Melégarn, geraut 27,90, aus gutem Barchent	26.90
Knabenhemden aus gewebtem Sportflanell	25.90
Kindersrümpfe aus bestem Baumwollgarn, mit Perlon verst. 7,50	5.90
Kinder-Pyjama Mako mit Seide plattiert, innen geraut 59,80, aus gutem Baumwolltrikot	39.80
Strumpfhosen reine Wolle, mit Perlon verstärkt	28.90

Kinder-Trainingsanzüge aus gutem Baumwollgarn, mit Zippverschluss 51,90, Trainingshosen	26.90
Kinder-Strickwesten in allen Farben	35.90
Wolltücher in modernen Karo-dessins 9,80	8.90
Mode-Wollschal in modernen Dessins, warm, weich, wollig 26,90, 18,90	10.90
Flanell-Leintücher beste Qualität, Markenware, extra groß 55,-, 44,90	39.80
Wäschefflanell in schönen Mustern, Baumwolle, einfarbig	9.80
Hemdenflanell Baumwolle, gewebt und gekrumpft 16,90	12.90
Pyjamaflanell Baumwolle, schöne gewebte Streifenmuster 16,90	10.40
Schlafrock-Barchent Doubl, sehr warm 28,20, Seidenbarchent 29,80, Baumwollbarchent 18,90	12.90
Damen-Taschentücher aus feinstem Makogarn, 3 Stück 14,70, 9,80	7.90

SAMONIG
VILLACH
AM SAMONIG-ECK

Unsere Schaufenster
erleichtern die Wahl!

Prava sreča

Nek psiček je skakal v krogu in loviti lastni rep. Ko je že mislil, da ga je z gobčkom ujel, se mu je znova odmaknil. Mimo pride večji pes in ga vpraša: „Kaj pa počneš?“

„Lovim srečo. Rekli so mi, da čepi prav na koncu mojega repa in če ga ujamem, bom užival srečo na vekomaj. Zato pa lovim svoj rep in ga bom tako dolgo lovil, dokler ga ne ujamem.“

„Tudi meni so dejali isto. Toda koliko krat sem poskušal ujeti svoj rep, vsakokrat se mi je odmaknil. Zato sem ta brezuspešni lov opustil in sedaj sem čuvaj ter imam svoje delo in svoj mir. In v tem je prava sreča.“

Tudi ljudje pogosto letajo v krogu za varljivo srečo. Pogosto si ustvarijo zgrešene pojme o namenu svojega življenja in k temu jih navajajo slabe knjige, ničvredni filmi, pohujšljivi časopisi, ki danes tekmujejo med seboj pri zavajanju ljudi.

Pisci takih knjig, ustvarjalci takih filmov in izdajatelji takih časopisov poznajo dobro človeško duševnost in izrabljajo človeške ne-popolnosti za svoj dobiček. Rečeš, govori o bogastvu, o blagostanju, o luksuzu. Slabičem govorijo o moči, oblasti in užitkih. To bi naj bila sreča. Tako vzbudiš v človeku nek lažni pojem sreče, za katerim se prav tako brezuspešno podi, kot psiček za svojim repom.

Ne smemo zamenjati sreče z uživanjem. Sreča človeka je v tem, da spozna svojo življenjsko nalogo ter da jo vsi. Sreča je v delu, ki ga opravljamo z veseljem in z zavestjo, da s tem koristimo človeški skupnosti v kateri živimo.

Z listom „Naš tednik-Kronika“ v razmišljanje

Da naša mladina razmišlja, da gleda z odprtimi očmi v bodočnost, da si išče mesta v družbi, mi pove in potrdi samo eno pismo, ki naj bi bilo dekletom v odgovor. Ne, odgovor še malo ni, temveč le pot, ki se bo z izčrpnimi dopisi vedno bolj približevala. Prvo pismo tako ugotavlja:

„Napisal vam bom svoje mnenje in nazore, ki jih imajo fantje v medsebojnih razgovorih o dekletih in bodočih materah. Vsakdo lahko opazi, če posluša starejše ljudi in danes zasleduje nagli razvoj, da se je v kmetijstvu veliko izpremenilo. V prehrani in obleki kmečki ljudje nočejo več zastajati za meščani. Vsakdo se temu približuje po svojih zmožnostih in ni več opaziti, da bi se temu starejši ljudje iz podeželja upirali. Tudi po splošni izobrazbi se kmečki človek približuje mestu, kajti mladi gospodarji že obiskujejo vse mogoče tečaje od strojno-šoferskih do kmetijskih šol.“

In tak sodoben kmet si upravičeno želi in pričakuje sebi enakega partnerja-dekle, bodočo ženo in mater, ko poudarja: Pridno, pošteno, dobro gospodnjo želijo in se zanjo potegujejo današnji fantje. Nasprotje vidi v bogastvu, ki ni združeno z nikakršnimi človeškimi vrednotami in prazno glavo.

Zahteva še, da se mora mlada gospodinja dobro znati v gospodinjstvu in ne pozabiti preveč na sebe.

Torej to mero pa dobé dekleta v tako priporočljivih gospodinjstvih šolah. In še nekaj. Deklet je več kot fantov, zato lahko izbiramo in ostanke drugih, ki niso resno jemali, ne vzamemo. (Resen opomin!) In ne verjemite vse vsakemu fantu. Na izletih, ki so res lahko dvomljivi, kakor jih samo dekle imenuje, fant govori eno, drugače pa se izrazi med fanti, ko pravi: „Je ne maram za ženo, če bi bila vsa zlata.“ (Kako težka obsodba, kako nevarna igra je bila! In dekle je vedno tista, ki trpi.)

Misli, ki sem jih v dopisu podčrtal, so mi zelo drage in so me razveselile, ko sem jih srečal v pismu fanta. Tole bi še pristavil:

Če bi bil fant še tako idealen, ne bi mogel pravilno oceniti ne sebe in ne dekleta, če ne bi pogledal korak naprej, ko bosta oče in mati. Za to veliko poslanstvo obeh pa so bile misli v tem dopisu preskope. Žensko smo s tem tako daleč razumeli, kakor bi z njo dobili v družino samo delovno moč in človeka, ki naj bi živel tudi v bodoče samo po želji ali celo po zahtevah moža. Kje je torej dekle, ki se naj praktično in duhovno

pripravlja na materinski poklic, kje je mati vzgojiteljica, kje je gospodinja, ki bo znala ravnati s posli in delavci, s sovaščani, kje je žena, ki bo dala v javnosti pravo besedo za lepšo bodočnost svojih otrok? Vidite, kaj smo prezrli! Če ni to bistvo, je pa gotovo enakovredno omenjenim specializacijam sodobne ženske. Nov lik žene se nam je torej prikazal, ki ga prav malo poznamo. Zamislimo se vanj in pogovorimo se! Fantje, stremljenje moža naj ne bo samo oskrbovanje družine in izobrazba v gospodarskih rečeh, temveč tudi v izobrazbi kmeta — človeka! Poglejmo okoli sebe, kako bi se dalo priti do tega!

Prav je, da si človek približa ideal, ki ga skuša doseči. Vendar meščan nam ne more biti ideal. Če se bo kmetijstvo razvijalo v smeri, da bi prevzemalo mestno življenje kar vseprek, bo zanikalo pravico do lastnega obstoja in se ni čuditi, da z vsem napredkom udara na podeželje nezadovoljstvo, nemirnost in nenasitnost.

Po vseh kuharskih navetih pripravljena hrana, lepo ukrojena obleka, avto in „mašina“ nas še ne napravita meščana, ki bi mu naj se človek odkril. In še več. Redni obisk vseh filmov, nočne zabave in plesi brez vsake vsebine — ali to tudi iz mesta? Ali tudi to ne poznamo? Ali ne vidite, kako smešni meščani smo?

Splošne izobrazbe navadno gospodinjstva in kmetijske šole ne da. Te nas vse preveč samo specializirajo. Po družini, radiu in knjigah bi se res lahko precej približali višnji splošni izobrazbi meščana, kar bi bil pravilno postavljen ideal, ki pa ga moramo čisto po svoji poti doseči.

Premalo razumevanja vidim, kako mladi ljudje ocenjujejo svoja poznanstva. Eni in drugi gredo v skrajnost. To pa ni prav. Mogoče bom kdaj prišel do časa in prostora, da vam bom o tem kaj več napisal. Za pravo razsodnost bi ob tej priliki dal samo dva nasveta: verni ste. Ločite navzočnost ljudi od pričujočnosti božje, ki je povsod, ki ji ne morete uteči. Res je, dvomljiva je pot ob „luninem svitu“, tudi nevarna je, toda saj to ni bila prva pot, vsaj smela ne bi biti. In človek mora vedeti, s kom hodi in kako so take izkušnje drage! Takrat pa je fant postal več kot bodoči posestnik in naš dvomljivi skrbnik. Postal je tisti, ki se mu lahko zaupamo, ki nas bo vedno razumel in spoštoval. Kdor ni te poti prehodil — kakor je res nevarna — ne ve, kaj dobi. Dobi plesalca; pozneje izve, da je reven ali bogat — in kdaj izve ostalo — morda prepozno! In še eno vam polagam na srce, dekleta in fantje: razodeni mami prve iskric ljubezni, preden bi se raznetil ogenj, ki o njem ne veš, ali bo grel ali uničil. Nerazumevanje matere ob prvem koraku so le injekcije, ki v nas bode pravo razmišljanje. Ne sodite torej, temveč razmišljajte in iščite odgovore tam, kjer lahko pričakujete, da jih dobite!

Gospodinske in kmetijske šole so obširno vprašanje za sebe. Te misli v prihodnji številki. Opise bi prosil, da vam ne bi delal krivice, ker se v prvi vrsti oziram na vas, ki ste prizadeti.

(Vsak dopisnik naj navede in bralec, ki se resno zanima za to stran, naj pošlje na uredništvo ime, stopnjo izobrazbe in letnico rojstva. Rad bi vedel, s kom se pogovarjam, da se mu laže približam.)

ZA DOBRO VOLJO

Predrzen fantalin. Župnik sreča nekoč majhnega fanta, ki je z veseljem kadil pipo. Začuden vpraša fanta: „Koliko pa si sploh že star?“

„Trinajst let, prečastiti,“ se fant odreže možato.

„In v teh letih že kadiš pipo?“

„Da, če bi kadil vedno cigarete, me pride do predrago!“

Nesreča je imel. Ko sem včeraj srečal svojega prijatelja Janeza, mi je ta pripovedoval, da je imel grozno nesrečo, tako da si je rešil komaj življenje:

„Peljal sem se z šefovim avtom. Vozil je seveda on. Peljala sva se z najhujšo brzino. Na nekem ovinku pa izgubiva eno kolo...“

Pomisli! Kolo zgubiti! To pomeni katastrofo, nesreča je ob takem slučaju neizogibna... Videl sem se že, kako drvim v prepad in me bo raztrgalo na drobne kosce...“

„Da, to je pa res nekaj groznega, taka nesreča! Toda povej mi, ali sta izgubila prednje ali zadnje kolo?“

„Ne, hvala Bogu, bilo je samo rezervno kolo!“

Pri plesu. „Ampak, če je pa ne maraš, zakaj pa si ji obljubil, da jo boš vzel?“

„Veš, tako je bilo, plesala sva in nisem vedel, kaj naj bi drugega govoril z njo.“

Ob tihih večerih

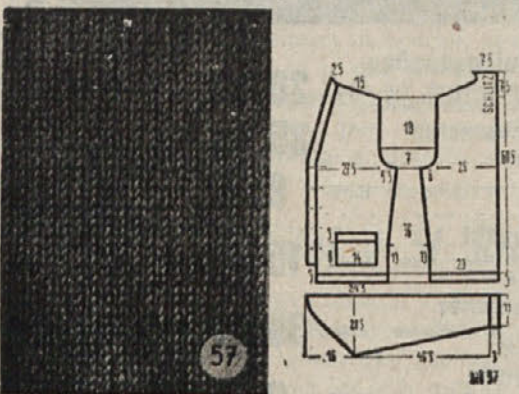
Blíža se zima s hitrimi koraki. Še sije sonce, ali zelo kratka je sedaj njegova pot. Po vrhovih se je še tu in tam skrila kakšen cvet v zatijih pred slano, na drevesih podrhtevajo zadnji listi. Kmalu pa bo vse prekril sneg in starša burja nam bo onemogućila vsako bivanje na prostem. Treba si bo v naših domovih urediti čim prijetnejše bivanje. Cvetlice bomo postavile na kak svetel, primerno tople prostor, kjer bodo z nami vred pričakale majnika. Za kratek čas pa nam bo poleg domačega dela in dobrega čtiva kakšno lepo ročno delo.

Pa pogledajmo v košarico za ročna dela, če morda igle za pletenje že niso zarjavele, saj poleti je preveč drugega dela in zabave in tako ne pridejo v obrat. Sicer pa je mnogo prijetneje pletiti s koščenimi pletilkami. To je naše prvo orodje. Kaj pa volna? Morda je imamo že kaj na zalogi? Če ne, si jo bomo oskrbele. Geyer-jeva volna ni draga, je pa trpežna, se ne raztegne in obdrži barvo. Sedaj nam je potrebna še kakšna lepa knjiga, kajti pri pletenju navadnih vzorcev se kaj lahko čita, pogovarja ali posluša radio. Za božično darilo bomo napravile „njemu“ okusno jopico. Če morda katera izmed vas ne bo mogla jopice izgotoviti pravočasno, nič ne de, to jopico, kot jo predlagamo danes, bo soprog ali zaročenec lahko nosil pozimi pod suknjičem in spomladi brez njega. Torej le pogumno na delo.

Potrebujemo 45 dkg Geyer-volne znamke Ideal, zelene barve, dalje 6 primernih gumbov, dve pletilki št. 2½ ter kvačko št. 2. Seveda lahko isto jopico pletemo tudi iz domače volne; v tem slučaju moramo vzeti debelejšje pletilke, morda št. 3 in nasnuti primerno manj petelj.

Vzorec pletemo gladko na lice, to je, prednjo vrsto desne in zadnjo vrsto leve. Popis velja, če 33 petelj meri 10 cm.

HRBET: Nasnujete 154 petelj in pletite 6 cm visoko, preganite čez pol in zapletite skupaj po eno petljo nasnutka s petljo na igli in tako dobite 3 cm širok rob. Nato pletite dalje ravno do 10 cm od roba, sedaj pa pričnite dodajati in sicer vsake 3 cm po eno petljo, tako da imate v višini 37 cm od roba 172 petelj na igli. Za rokavne luknje odvzemite na obeh straneh najprej po 5 petelj, nato 3, 2, 2, zatem pa 6-krat po eno petljo v vsaki drugi vrsti, tako da ostanje 136 petelj na igli. Sedaj pletite gladko dalje do višine 61 cm od roba. Za ramo posnemite na obeh straneh osemkrat po 5 petelj, da-

lje 2, 1, 1, 1 petljo — 46 petelj. Preko teh 46 petelj pletemo še dve vrsti, nato dodamo na obeh straneh po 1, 1, 1, 2 petlji in v naslednji vrsti zapletemo.

DESNI PREDNJIK: Nasnujete 83 petelj, pletite 6 cm visoko, preganite čez pol in zapletite v tri cm širok rob. Spredaj dodajte kot podlogo, kamor bomo pozneje prišile gumbe, 10 petelj. Nato pletite dalje ravno in pričnite na strani dodajati v istem razmerju kot pri hrbtu. Ko imate spleteno 14 cm od roba, napravite zarezo pri žepu. Od sprednjega roba podpletite 33 petelj, naslednjih 46 petelj dajte na pomožno nit. — Žep napravite tako, da pletete preko 46 petelj 14 cm visoko. Sedaj vzemite s pomožne niti onih 46 petelj na iglo in vpletite žep tako, da pride prva petlja žepne zareze na prvo petljo žepa in zadnja petlja žepa pod zadnjo petljo žepne zareze; v ta namen smo v povratni vrsti zopet nasnuli 46 petelj. Nato pletemo dalje z vse-

mi petljami. — Za vratni izrez pričnemo v višini 39 cm od roba odvzemati po eno petljo, skupaj 29-krat. — Za rokavno luknjo odvzemite tako kot pri hrbtu. — Ko meri pletenje 61 cm, pričnite odvzemati za ramo in sicer najprej zapletite osemkrat po 6 petelj, nato dvakrat 2 in enkrat 3 petlje.

LEVI PREDNJIK: Tega pletite ravno tako kot desni prednjik, samo v nasprotnem razmerju. Tudi morate vdelati gumbnice in sicer prvo že po 1½ cm, drugo po 4½ cm. Od roba podpletite 4 petlje, 4 petlje pa zadajte, na istem mestu v naslednji vrsti zopet nasnujete 4 petlje. Po naslednjih 7 cm (ko smo že dodali 10 petelj za podlogo) pletemo po dve gumbnici v isti vrsti in sicer še petkrat. Od roba podpletite sedaj po tri petlje, 4 petlje zadajte, zopet podpletite 7 petelj in zadajte 4 petlje, v naslednji vrsti zopet nasnujete obakrat po štiri petlje.

ROKAV: Nasnujete 76 petelj, pletite 6 cm visoko in preganite v rob kakor pri zadnjiku in prednjikih. Nato pletite dalje in dodajte vsakih 1½ cm na obeh straneh po eno petljo, tako da dobite v višini 48 cm od roba skupno 138 petelj na iglo. Nato pričnite snemati na obeh straneh in sicer najprej 3, nato 2, 2, dalje menjajoč štirikrat po eno petljo in enkrat po 2 petlji, dokler vam ne ostane na igli 52 petelj. Nato snemajte dalje na obeh straneh: dvakrat 2, dvakrat 3, dvakrat 4, ostalih 16 petelj zadajte v eni vrsti.

IZDELAVA

Ko ste vse nitke lepo zadelale, posamezne dele previdno polikajte skozi mokro krpo. Žepe lično obšijte in sicer tako, da nasnujete na iglo petlje žepa in pletete 3 cm visoko, zapognete nazaj in skrbno prišijete ob žepni izrezi. Vzdolž prednjikov zapognite rob navznotraj in sicer tako, da pridejo gumbnice točno druga pod drugo. Nato obšijte gumbnice. Posamezne dele sešijte skupaj po možnosti na stroj, ne da bi jih razvlekli. Šive razlikajte, ob vratu zapognite rob in zašijte. Nato prišijte še gumbe in jopica je gotova.

Želim vam mnogo razvedrila in uspeha pri delu ter obilo veselja pri obdarovanju.

FARAONI NIMAJO OBSTANKA

Zakladi iz faraonskih grobov, doline kraljev in različnih še neraziskanih piramid se zdaj v Egiptu tako hitro množe, da oblasti ne vedo več, kam bi jih shranile. Razsežni arheološki muzej v Kairu je dobesedno natrpan in tako je egiptovska vlada na prošnjo arheologov sklenila priključiti mestnemu muzeju dva nova trakta. Boje se pa, da tudi to ne bo zadostovalo, zato vlada zdaj proučuje predlog, da bi ponudili višek umetnostnih in arheoloških zakladov mednarodnim muzejem; govorijo celo, da bi se uredile prodajalne za zasebne zbiralce in turiste. Tem predlogom pa nasprotuje zakon, da so vse izkopanine last egiptovske vlade in da se ne smejo izvažati iz države.

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali v današnji številki izpustiti: »Kako si pridobiš prijateljev«.

Denkt an Weihnachtst
Verstrickt und schenkt

Geyer-Wolle

5000 erfahrene Kaufleute führen sie

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

JANKO KERSNIK:

Stari Molek in vedež Ostriženec

Stari Molek, trden kmečki posestnik, je na sejmu prodal vole. Listnico z denarjem je doma po pomoti vtaknil v rokav kožuha namesto v žep. Ko je denar potreboval, ga je zaman iskal po žepih. Prepričan je bil, da mu ga je nekdo ukradel. Dolžil je sina Luka in mešetarja Miška, a ta dva nista hotela priznati. Končno mu je nekdo svetoval, naj gre k vedežu Ostrižencu, ki mu bo pokazal tatu v ogledalu.

Molek je potoval skoro poldrugi dan. Res je našel skrito gorjansko vas, kjer je imel glasoviti Ostriženec lepo domačijo. Njegova hiša je stala bolj na samoti. Ko se je Molek skoro bojazljivo približal, ni videl žve duše okoli poslopja. Samo velik, kodrast pes je divje lajal, priklenjen pred hlevom. Molek potrka. Odpro se vrata in na pragu se prikaže kakih štirideset let stara žena.

„Kaj bi radi?”

„So li oče doma?” vpraša naš znanec.

„Ne, ni ga, pa morda kmalu pride,” je dejala ona. „Noter stopite in počakajte!”

Pri Ostriženčevih je bilo to že navadno. Očeta ni nikdo dobil doma. Vselej je dejala žena, da mož pride. Medtem se je razgovarjala s prišleci in pozvedovala od njih, česa žele, od kod so in vse njih razmere in skrivnosti, kolikor jih je hotel kdo razodeti. Ostriženec je prišel navadno kmalu nato. Prišleca je komaj pogledal. Ko pa se je jel razgovarjati, je takoj vse vedel: od kod je, česa želi, kaj se mu je pripetilo, sploh vse — vse je ta vedež in znal. Pa žena se ves čas ni genila iz hiše, da bi mu morda povedala, kaj je od čakalca vse zvedela. To je bilo najbolj čudno.

Tako se je godilo tudi z Molkom.

Razgovarjala sta se z ženo o njegovi nezgodi z denarjem. Odkritosrčno kakor pri spovedi je povedal, od kod je, koliko ima otrok, na koga ima sumnjo, da ga je okradel, komu je hotel denarje posoditi, kakšen je mešetar Miška, da ima črne brke pod nosom — vse, kar je žena želela, vse je povedal, kakor je bilo v resnici. Medtem je ona sukala kolovrat in predla ovčjo volno.

Zdajci je ponehala, pogledala skozi okno ter dejala: „Sedaj bo pa menda kmalu tukaj! Še vsakemu je pomagal, bo vendar tudi vam!” Vtem je sukala kolo še dalje, da je ropotalo in cvililo na glas. Molek pa je nekako boječe zrl na vrata, kdaj se bodo odprla in bo vstopil pričakovani vedež. Ko bi mož ne bil tako uverjen v svojo babjo vero, da mu more Ostriženec pomagati, in ko bi bil malo bolj oprezen in pazljiv, bi bil gotovo slišal, čeravno je kolovrat cvilil in ropotal, da je v sobi zraven njega tudi nekaj

zaropotalo. Tamkaj je namreč za tanko steno sedel starikav, obilen mož in pazno pritiskal uho na luknjo v leseni steni, da je ujel vsako besedo, ki se je govorila onkraj. To je bil coprnik in vedež Ostriženec!

Ko je sedaj žena v oni sobi prenehala govoriti, ker je zvedela vse, kar je Ostriženec potreboval, in ko je zopet pognala kolovrat, je stopil Ostriženec k mizi, kjer je imel razno ropotijo. Iz majhnega zavoja je vzel celo kopo podobice in poiskal sliko moža, ki je imel črne brke. To je del v žep, odšel potihoma, kolikor je mogel, iz sobe, vzel zunaj pred hlevom umazano motiko, jo za-

del na ramo ter tako pristopil počasi v sobo, kjer sta bila žena in Molek.

„Ali si že okopal krompir?” je vprašala ona naglo.

„Že, že — suho je, suho!” je odgovoril Ostriženec resno in postavil motiko v kot za vrata.

„Ta oče bi radi govorili s teboj!” je menila žena, porinila kolovrat h kraju in šla ven.

„Ah, vi, vi,” — je rekel Ostriženec počasi in položil roko čez čelo na oči, kakor bi se mu bleščalo; — „ah vi ste Molek iz Straže.”

„I — sevedal!” je zajecal Molek strmeč, da ga ta ded pozna. „Od kod pa to veste?” je pristavil ves razburjen in presenečen.

„Oj ljubi moj, jaz poznam vse! To je moja moč!” Tako besedujoč je sedel na stol, kjer je bila prej žena. „Vas so okradli!” je

nadaljeval počasi. Molku so jeli lesti lasje kvišku.

„To je zlodej ali pa —” je hotel reči, pa je st'nd jezic in le prikimal.

„Štiri sto goldinarjev — kajne?” je nadaljeval Ostriženec resno. „Za par volov ste jih vzeli in v kožuh ste jih vtaknili — zvečer — doma — to je bilo na veliki ponedeljek!”

Molku sta se roki tresli. Plaho je gledal vedeža, oči so se mu kar izgubile in bolj šepetal je nego govoril: „Ka-aj, vse to veste?”

„Da, vse, vse!” je pritrdil Ostriženec oblastno.

„I, pa — tat, kdo je tat?” je kriknil Molek in planil s stola.

„Tudi tega poznam. Da boste vedeli, da govorim resno, vam ga bom pokazal v ogledalu. Tja k oknu stopite in Bog varuj, da se ozrete! Vsega bi bilo konec!”

Molek je ubogal in tiščal glavo v okno. Čul je, kako je vedež hodil po sobi gori in doli, mrmral nekaj nerazumljivega, preobračal stol in potem vzdihoval, kakor bi ga mučile silne boleti, ozreti se si pa ni upal, dasiravno ga je bilo sedaj ob belem dnevu strah in groza. Čez nekoliko časa je Ostriženec utihnil. Stal je v temnem kotu poleg okna ter držal na prs h pred seboj ono podobo, ki so je bil prej vzel iz svoje zbirke. Položil jo je pod kos stekla in v somraku je bila videti sedaj na njej samo kosčena glava in črne brke.

„Sem stopite in pogledjte!” je velel coprnik Molku.

Molek bojazljivo pristopi, a komaj je bil oči uprl v podobo, je omahnil in na pol veselo, na pol pa osupel in prestrašen zavpil: „To je Miška!”

„Da, Miška, tisti prekanjeni mešetar je to!” je pritrdil Ostriženec, naglo skril podobo pod robec in odšel iz sobe. Vrnil se je naglo in našel Molka stoječega sredi sobe in oprtega ob svojo kljukasto palico.

„Da, vi ste vedež, pravi vedež!” je dejal Ostrižencu. „Pa še to mi povejte, kje in kako bom denar dobil. Če ga je vzel Miška — Bog ve, kam ga je dejal?”

„Ej prijatelj, to je pa druga. To je sila težavno. Vsaka vednost in vsaka moč ima svoj konec!” je odmajeval Ostriženec.

„Pa če vam je vse znano in odkrito — boste vendar vedeli tudi to,” je ugovarjal Molek nestrpno.

„Kaj se je zgodilo, to mi je znano!” je ponavljal Ostriženec oblastno in ponosno, „toda prihodnost mi je temna. Odkrijem jo le s posebno težavo. No, vi ste pameten mož. Toliko vam lahko povem, da je stvar draga. Treba je stopiti nekoliko srebra v brinovem ognju in potem — pa čemu bi vam to pravilo?”

„I, če je le na srebru, jaz ga imam,” je zavrnil Molek. Segel je pod telovnik in izvlekel širok pas. Iz njega je vzel nekaj debelih tolarjev — križevcev. Te je pomolil vedežu.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Iz družinske kronike

Moja rojstna hiša stoji na Breznici pri St. Jakobu v Rožu. Od zunaj jo odlikuje že novo lice, a znotraj hrani še precej starrega. Če vstopiš v veliko kmečko izbo, se ustaviš oko najprej na velikem starem tramu, v katerem je vpisana številka 1719. Radovedna, kakor vsak majhen otrok sem pred leti povpraševala starega očeta, kaj to pomeni. Z veseljem mi je obljubil, da mi bo na večer, ko bo delo končal, vse natančno povedal. Ostal je pri dani besedi. Poklical me je v toplo izbo in sedla sva na klop za veliko krušno peč. Zunaj je divjala zimska burja in žvižgala okoli hiše, moje misli pa so se ob dedovih besedah pomaknile v davno preteklost.

„Ta letnica pomeni, da so v tem letu Gospodovem to hišo močno popravili”, tako je začel ded pripovedovati.

„Lastniki so bili Šarbiceljni. Živelj so od kovaštva. Ker niso imeli več svojih otrok, katerim bi posestvo zapustili, so ga zapisali Franciški Schütz, kateri je bil eden od zadnjih Šarbiceljev krstni boter.”

Nato je ded privlekel iz stenske omare celo vrsto starinskih zapisov in z roko pisanih listkov. Z velikim zanimanjem sem ogledovala najraznovrstnejše črke in znake. Vse se mi je zdelo nekam skrivnostno. Namesto podpisov so bili sami križi, čemur sem se še bolj čudila. Ded je to opazil in nadaljeval: „Vidiš, tako je bilo v starih časih, ko preprosti ljudje še niso znali pisati. Naši pradedje so zato napravili namesto podpisa križ ter pokazali, da so s tem zadovoljni, kar se je pisalo.”

„Da, ampak zakaj pa smo danes Fuggarji in od kod so prišli?”

„No, le počasi, saj vidiš, da sem ti prinesel tale pisma, vse ti bom povedal in pokazal.

„In jaz tudi, Manly,” je odgovoril admiral. „In da dokazem, da mislim resno, prihaja tukaj mr. Hadley z imenovanjem. Samo nekaj malega je še treba, da je popolno — — —”

„In to, mislim, je vaš podpis, admiral”, je odgovoril Manly, prijel za pero ter ga podal svojemu predstojniku.

„Tako je!” je odgovoril admiral ter se podpisal na listino, „sedaj pa ni treba ničesar več. Kapitan Templemore, čestitam vam.”

Edvard se je globoko poklonil, njegov rdeči obraz pa je kazal srečno zadovoljnost.

„Jaz ne morem dati imenovanja, admiral”, je rekel Francisco ter mu izročil neke papirje, „toda dati mi morem navodila — in videli boste, da niso malenkostna — zakaj zdi se mi, da je zaklad velike vrednosti.”

„Bog vas blagoslovi, Manly! Ko napoči dan, morate odpluti”, je vzkliknil admiral.

„No, s tem lahko natvorijo do vrha vašo ladjo. Evo tu — čitajte — potem pa napišite svoja povelja ter jim priložite prepis tega.”

„To bi moralo biti moje premoženje,” je dejal Francisco ter se žalostno nasmešnil, „toda ne bi se ga rad dotaknil.”

„Prav dobro, mladenič! A mi nismo tako zelo natančni”, je rekel admiral. „Kje pa je mlada gospodična? Sporočite ji, da je obed že pripravljen.”

Štirinajst dni po tem pogovoru se je vrnil kapitan Templemore z zakladom; „Enterprise” pa se je pod poveljstvom nekega drugega častnika povrnila iz Porto Rica ter prinesla guvernerjev odgovor na admiralovo

Veš, na Graščenici, na Turnah in v Rožku so stali mogočni gradovi. Danes so tam še razvaline. Posestniki teh so bili premožni roparski vitezi Razi. Po teh se še dandanes imenuje cela dolina „Rož”. — Ti Razi so oropali bogate trgovce, ki so iz severnih krajev, iz Nemčije, Češke itd., proti jugu potovali in tam prodajali blago. Čez Roško sedlo je tedaj peljala cesta, po kateri so taki bogati trgovci po imenu Fuggarji in Welsi vozili svoje blago. Tudi te so vitezi Razi večkrat oropali. Tako se je v tem času eden te trgovske Fuggarjeve družine stalno naselil v bližini Rožeka, na Ravnah. In od tedaj so gospodarili na Ravnah Fuggarji. Bili so premožni in so si v okolici nakupili veliko hiš. Ena izmed teh je bila tudi naša. Moj ded, potomec teh Fuggarjev, je bil premožen gospodar na Ravnah. Imel je veliko hišo. Zato si je v bližini nakupil še več novih posestev. In ena izmed teh je bila tudi Šarbiceljnova hiša. To je bil moj oče, ki se je imenoval Janez Fuggar. Ta je zapustil posestvo meni. No, in sedaj mislim, veš, kako je naša družina dobila svoje ime in od kod izhaja”, je končal ded svoje pripovedovanje.

Nato se je ded malo oddahnil in zopet začel pripovedovati. Kar prehitro mi je minul ta večer in bilo je že zelo pozno, ko naju je mama opozorila, da morava končati.

Ko sem nato hitro legla, še dolgo nisem mogla zaspiti. Razmišljevala sem tople besede in lepe doživljaje, ki mi jih je orisal dobri ded. Še bolj sem vzljubila svoj dom, ki je plod ne samo ljubezni, ampak tudi velikih žrtev mojih pradedov.

Rezika Fuggar,

pismo, v katerem ga je bil obvestil, kako je Edvard otel njegovo hčer. Pismo je bilo polno zahvale admiralu in poklonov Edvardu. In kar je še bolj važno, vsebovalo je tudi privoljenje k zvezi mladega častnika z njegovo hčerjo.

Nekako šest tednov po tem važnem pogovoru je mr. Witherington čital ogromen zavoje pisem v svoji zajtrkovalni sobi v Finsbury Square. Nenadoma je tako močno potegnul za zvonec, da je Jonatan skoraj mislil, da se je njegovemu gospodu zmešalo. Ta misel ga ni prav nič izpodbujala, da bi se bil požuril in pospešil svoje svečane in umerjene korake. Pokazal se je pri vratih, ne da bi izpregovoril besedico.

„Zakaj se vendar ta človek ni odzval na moje zvonjenje?” je zakričal mr. Witherington.

„Tukaj sem”, je dejal Jonatan svečano.

„Torej tukaj si! A bes te plentaj! Prihajaš semkaj, kakor bi bil samo še kak duh kletarja! Ali veš, kdo pride k nam, Jonatan?”

„Ne morem povedati, gospod.”

„Ali jaz morem — ti stari svečani tepec! Edvard pride sem! Naravnost domov pride!”

„Ali bo spal v svoji običajni sobi?” je odgovoril vedno mirni Jonatan.

„Ne. Najboljšo spalnico zanj! Veš, Jonatan, oženjen je — kapitan je postal — kapitan Templemore!”

„Da, gospod!”

„In našel je svojega brata, Jonatan! Brata dvojčka!”

„Da, gospod!”

„Brata Franca — o katerem smo mislili, da se je izgubil. A to je dolga povest, Jonatan, in jako čudovita! — Njegova uboga mati je že davno mrtva!”

„In coelo quies!” — V nebesih je mir!” je dejal Jonatan ter pogledal proti nebu.

„Toda našel je brata.”

„Resurgam — vstanem zopet!” je dejal kletar.

„V desetih dneh bo tukaj — torej glej, da vse pripraviš, Jonatan. Bog blagoslovi mojo dušo!” je nadaljeval stari Witherington, „skoraj ne vem, kje mi glava stoji. Ona je Španka, Jonatan!”

„Kdo, gospod?”

„Kdo? No — žena kapitana Templemore, in njega so kot morskega razbojnika postavili pred sodišče!”

„Koga, gospod?”

„Koga? Vendar njegovega brata, Franca! Jonatan, ti si star, zabit norec!”

„Ali zapovedujete še kaj drugega, gospod?”

„Ne — ne — to bodi dovolj — lahko greš!”

In tri tedne po tem pogovoru so se kapitan, gospa Templemoreva in njegov brat Franc nastanili v hiši na veliko veselje mr. Witheringtona, ki se je že zdavnaj naveličal samotarstva in starega služabnika Jonatana.

Brata-dvojčka sta mu bila v veselje in radost na stare dni. Zatisnila sta mu v miru oči na smrtni postelji ter podedovala njegovo veliko imovino — in tako se konča naša povest o morskem razbojniku.

(Konec)

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(45. nadaljevanje)

„Templemore,” je dejal admiral, „bojim se, da vas bom moral poslati na Porto Rico poročat guvernerju, da je njegova hči na varnem.”

„Želel bi, da bi poslali koga drugega, jaz pa bi rad medtem zagotovil njeno srečo.”

„Kaj? Poročiti se hočete z njo? Hm! Lepo mnenje imate o samem sebi! Počakajte vendar, dokler ne postanete kapitan!”

„Upam, da mi ne bo treba dolgo čakati na to”, je odgovoril Edvard skromno.

„No, le polagoma,” je dejal admiral; „niste mi še omenili, da imate zapise o zakladih, ki so skriti na onih otokih?”

„Moj brat jih ima, ne jaz.”

„Poslati moramo ponje. Mislim, da je najbolje, če greste vi, Edvard. Francisco, vi pa morate z njim.”

„Rad,” je odgovoril Francisco z nasmehom; „toda moje mnenje je, da bi rajši počakali, dokler Edvard ne postane kapitan! Najdobi ženo in zaklade obenem, zato mislim, da mu ne smem izročiti onih listin pred poročnim dnem.”

„Na mojo čast,” je rekel kapitan Manly, „želim, Templemore, da bi dobil kaj kmalu svoje imenovanje; zakaj zdi se mi, da je zelo mnogo odvisna od tega — sreča mlade gospodične, moj delež pri plenu in admiralo-va osmina. Res, admiral, to je javna zadeva, in prepričan sem, da Edvard zasluži povišanje.”

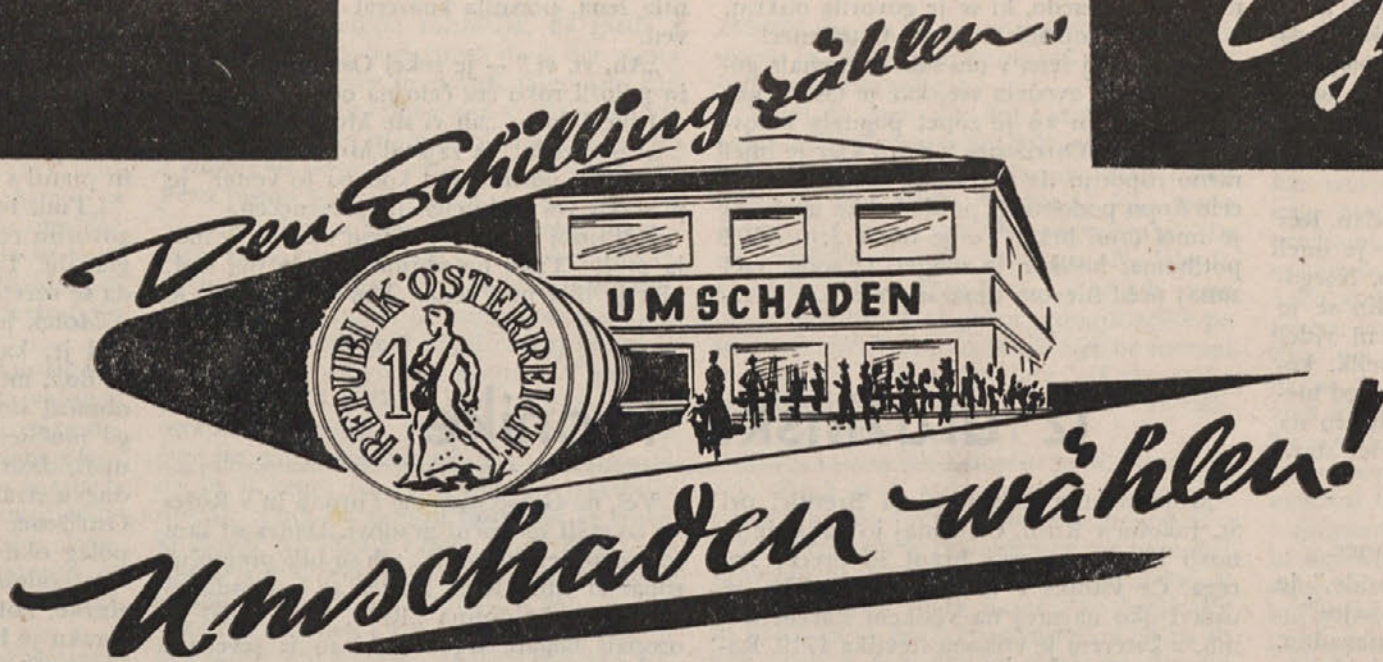
Besser
gekleidet...

...für weniger
Geld

Celovec
Klagenfurt

Bahnhofstraße 7

NIKOLI ŠE niso bili naši plašči tako poceni

Tako kvalitetno zimsko perilo **NIKOLI ŠE** niste kupili

Naša izbira blaga **NIKOLI ŠE** ni bila tako velika

In naši plačilni pogoji na obroke so ugodni kot **NIKOLI ŠE**

KAMMER DER GEWERBLICHEN WIRTSCHAFT FÜR
KÄRNTEN
SEKTION HANDEL

KOROŠKI TRGOVCI

prosijo občinstvo, naj že sedaj oskrbi svoje

božične nakupe

Vse trgovine bodo v sredo 14. in sredo 21. decembra 1955
(v mestu Velikovec-Völkermarkt 15. in 22. dec.)

tudi popoldne

odprte. — Poleg tega bo odprto tudi na

srebrno nedeljo

(11. decembra v mestih Celovec-Klagenfurt, Beljak-Villach,
St. Veit a. d. Glan in Wolfsberg od 14. do 18. ure ter drugod
po deželi od 8. do 12. ure ter na

zlatu nedeljo

(18. decembra) od 9. do 12. in od 14. do 18. ure.

Kdor pravočasno nakupi, ima največjo izbiro! Kupcu, ki ne
pride šele v zadnjem trenutku, se more trgovec s posebno
pažnjo posvetiti.

KINO

**CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER**

9. — 12. 12. „Glückliche Reise“
13. — 15. 12. „Die lockende Venus“ (ni za mladino).

PRECHTL

9. — 12. 12. „Sie waren 13“
13. — 15. 12. „Tödliche Pfeile“ (ni

za mladino).

VOLKSKINO

9. — 12. 12. „Ball in Savoy“ (ni
za mladino).

PLIBERK

10. — 11. 12. „Königliche Hoch-
zeit“

Dne 14. 12. „Dürstende Lippen“
(ni za mladino)

Črke za portal in „Neon“-razsvet-
ljavo pri Jenoch, Klagenfurt, Her-
rengasse 14.

AVE-MÖBEL

Poceni kupi,
kdor kvaliteto kupi!

Poceni kupi,
kdor AVE-Möbel kupi!

AVE-MÖBEL je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske
specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/
Drau. — Podružnici: Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 1,
Beljak-Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

Če naj bo kaj lepega,
potem je to

KLAGENFURT, OBSTPLATZ 2

Rad bi kupil pisalni stroj, če bi
vedel, katera znamka je najbolj-
ša...? O vsem tem vas najboljše
posvetuje brezplačno **BUROMA-
SCHINEN HAMMER**, Klagen-
furt, Getreidegasse 5, tel. 57-60.
(Imamo 10 različnih znamk.)

Cenjenemu občinstvu dam na-
znanje, da sem otvoril v Celovcu,
Ebentaler Strasse 100 žganjetočni-
co. — Priporočam se za obisk.

MICHAEL KRASNIG

**ŠIVALNE IN
PLETILNE STROJE
GRUNDNER**
Celovec
Wienerg. 10
POLEG MESTNE CERKVE

**Primerna božična
darila**

Vseh vrst radio-aparatur,
štedilnike, peči, likalnike,
lustre in ves potreben ma-
terial za inštalacije dobite
v domači strokovni trgovini

H. KREUTZ

KLAGENFURT
St.-Ruprecht-Strasse 10

**Vaše božične
nakupe**

v blagu, perilu in volni
si priskrbite pri

L. MAURER

CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

„PASSAP“

najboljši in najhitrejši stroj
na svetu za pletenje, in si-
cer švicarski kvalitetni iz-
delek. Pletilna predavanja
vsak četrtek pri

Sattler & Co.

KLAGENFURT am Heuplatz

PRILOŽNOSTNI NAKUPI

Retina IIa 1750.— šil.

Contaflex I 2550.—

Akarex III 1950.—

Xenon 1:2, torbica

PhotoKofler
VILLACH

FERTALA
v Šmohorju

v novi trgovini na
HANS-GASSER-PLATZ!

Flanelaste rjuhe od 29.90

Flanelaste srajce od 39.—

Pisano karirane volnene

rate 225.—

Damski plašči po raznih

cenah od 225.—

Torbe in rokavice pri

LEDERWAREN

Marketz & Sereinigg

KLAGENFURT

Paradeiserg. 7 (Buig)

Renault 4 CV. 4000 km

Renault 4 CV. 6000 km

Steyr 50

Lloyd 400, 1955

Lloyd — Kombi, 1955

Topolino, 1954

Puch TF

Fiat 1400

JOSEF SINTSCHNIG,

KLAGENFURT,

Südbahngürtel 8

BOŽIČNA DARILA

Ure in nakit prodaja po zelo zmer-
nih cenah samo strokovna trgovina

K. FRIEDRICH, Klagenfurt.

Lidmanskýgasse 3 (Marktplatz).

Das Haus der guten Möbel
4 Vorteile:

1. Riesenauswahl — über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4400.—
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto.

STADLER-MÖBEL
KLAGENFURT — THEATERGASSE 4

Primerna božična darila

**Steklo
Porcelan
Keramike
Pribore
Kuhinjske
potrebščine**

**STROKOVNA TRGOVINA
ZA GOSPODINSTVO**

M. SEHER

KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE
(Verkaufshallen)

Primerno božično darilo

Moderni okraski, moderne cvetice, svatovski
šopki, parfumerijski predmeti, žepni nožički,
strojčki za rezanje las, rožni venčki, britvice,
toaletno milo, vsakovrstne krtače, najceneje
in ugodno pri

ELGETZ

CELOVEC, Rainerhof, telefon 52-55

Stari Molek in vedež Ostriženec
(Nadaljevanje s 7. strani)

Ta jih je spravil in odšel iz sobe: „Bom
poizkusil!“

Molek je dolgo čakal. Vesel je bil kakor
še nikoli, odkar mu je izginil oni denar.
Vendar si je dejal: „Kaj mi vse to pomaga,
če ne zvem, kam je Mška del stotake.“ Na-
posled se je Ostriženec vrnil in prinesel ke-
po raztopljenega rude. Povedati menda ni
treba, da je bil križevce spravil v skrinjo.
v kuhinji pa raztopil kosček svinca, stoplje-
nega vlil v vodo in prinesel sedaj ta kos v
sobo.

„Le čujte, oče — pa sedite! Povedal vam
bom, kaj govori kolomon.“ Ko je Molek
začel besedo kolomon, ga je izpreletela gro-
za. Vedež je sukal in potakal oni kos stop-
ljenega svinca, ki je o njem Molek menil,
da je nastal iz njegovih križevcev, ter je
slovesno govoril: „Denar ni daleč. Morebiti
se bo še dobil! Čakati bo treba. Najboljši
čas bo med smarnimi mašami. Tedaj pojdi-
te ob polni luni na najbližji križpot, odda-
ljen od vsake hiše devet streljajev. Tam sto-
rite ris, tri sežnje v premeru, devet sežnjev
v krogu, in čakajte v risu z brinovo vejo v
roki, da pride kdo mimo. Čakati morate
od devetih do enajstih zvečer. Vsakega, kdor
pride mimo, vprašajte: „Kje imaš moj de-
nar?“ In kdor vam bo dejal: „Imam ga,
imam, — tega se držite.“

Molku se je to zdelo malo čudno, pa ker
je bil Ostriženec vse drugo tako izvrstno
uganil, je verjel tudi to ter takoj slovesno
sklenil, da bo ravnal po „kolomonovem“
svetu. Poslovil se je, stisnil coprniku v pest
še dva križevca in odšel jako zadovoljnega
srca. Drugega dne zvečer je bil zopet doma.

Zima mraz, a nam topleje, ker nas Schleppe greje